

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
KHON KAEN UNIVERSITY

แนวปฏิบัติกำหนด บันทึก และตรวจสอบ
รายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกัน
ในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร
(ENTERPRISE RESOURCE PLANNING : ERP)
เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

การปรับระบบการทำงานแบบเดิม เป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ
(BRING CURRENT WORK PRACTICES IN LINE WITH BEST PRACTICES)

งานบัญชี กองคลัง สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การปรับระบบการทำงานแบบเดิม เป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ
(Bring Current Work Practices In Line With Best Practices)

แนวปฏิบัติการกำหนด บันทึกลง และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกัน
ในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร
(Enterprise Resource Planning : ERP)
เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

งานบัญชี กองคลัง สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานภายในที่หลากหลาย ได้เผชิญกับความท้าทายในการจัดการ “รายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกัน” ซึ่งเป็นธุรกรรมที่มีนัยสำคัญต่อความถูกต้องของงบการเงินรวม ซึ่งในอดีตการบันทึกรายการเหล่านี้ยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน ส่งผลให้งบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยเกิดความคลาดเคลื่อน เช่น การแสดงสินทรัพย์ รายได้ และค่าใช้จ่ายที่สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง ซึ่งกระทบต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว มหาวิทยาลัยจึงได้เริ่มการศึกษาเพื่อปรับระบบการทำงานสู่ความเป็นเลิศโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์กรสำหรับการบันทึก ตรวจสอบ และตัดรายการระหว่างกันในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) โดยประเด็นหลักสำคัญของแนวทางใหม่นี้ คือ การกำหนดประเภทรายการระหว่างกัน (KKU_INTERCO) ขึ้นมา 7 กลุ่มหลัก เช่น การโอนงบประมาณ รายได้-ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน และการโอนทรัพย์สิน เพื่อให้การบันทึกข้อมูลมีความชัดเจนและเป็นระบบ

ในการนี้ งานบัญชี กองคลัง จึงได้จัดทำการปรับระบบการทำงานแบบเดิมเป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ (Bring Current Work Practices In Line With Best Practices) สู่แนวปฏิบัติที่กำหนด บันทึก และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อให้การจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และช่วยให้ผู้บริหารมีข้อมูลที่เชื่อถือได้สำหรับการตัดสินใจ อันเป็นการยกระดับการบริหารการเงินของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

งานบัญชี กองคลัง

สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พฤษภาคม 2568

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
สารบัญ	2
บทที่ 1 บทนำ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง	7
บทที่ 3 หลักเกณฑ์และวิธีการวิเคราะห์	23
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	26
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	52
เอกสารอ้างอิง	56

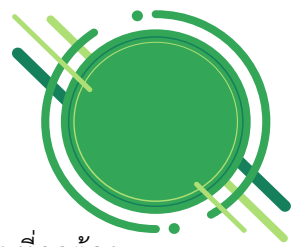
บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีโครงสร้างองค์กรที่ประกอบด้วยคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ และหน่วยงานภายในหลากหลาย ซึ่งอาจพิจารณาเป็น หน่วยงาน (Unit) และส่วนงาน (Segment) ภายในที่ดำเนินกิจกรรมทางการเงินอย่างกว้างขวาง ทั้งธุรกรรมกับหน่วยงานภายนอกและที่สำคัญคือ “รายการที่เกิดขึ้นระหว่างกันของหน่วยงานหรือส่วนงานภายใน” (Transactions between Intercompany Segments) ถือเป็นรายการที่มีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัย ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้นำระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) มาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการบริหารจัดการข้อมูลทางการเงินและบัญชี ซึ่งรวมถึงการบันทึกและประมวลผลรายการระหว่างกันเหล่านี้ด้วย

เดิมในการบันทึกบัญชี การตรวจสอบ และการตัดรายการระหว่างกันของหน่วยงานหรือส่วนงานภายใน ยังไม่ได้มีการกำหนดประเภทหรือจัดกลุ่มของรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันที่ชัดเจนโดยข้อมูลที่เกิดขึ้นแสดงเฉพาะตามผังบัญชี จึงมีผลทำให้งบการเงินของมหาวิทยาลัยแสดงข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ไม่ครบถ้วน และไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น การแสดงสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่ายที่สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง ซึ่งจะกระทบต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน การตัดสินใจของผู้บริหาร และการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ในการนี้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว และได้ดำเนินการกำหนดประเภทรายการที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานหรือส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยเพื่อเตรียมจัดทำงบการเงินรวม (KKU_INTERCO) ไว้เบื้องต้นจำนวน 7 กลุ่มหลัก เพื่อใช้ในระบบERP ประกอบด้วย 1) รายการโอนงบประมาณระหว่างกัน 2) รายการโอนเงินและรับเงินระหว่างกัน 3) รายการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายระหว่างกัน 4) รายการลูกหนี้และเจ้าหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษาระหว่างกัน 5) รายการลูกหนี้และเจ้าหนี้จากกิจกรรมวิสาหกิจระหว่างกัน 6) รายการเงินให้กู้ยืมและเงินกู้ยืมระหว่างกัน และ 7) รายการโอนและรับโอนสินทรัพย์และหนี้สินระหว่างกัน ทั้งนี้ เพื่อมุ่งหวังให้การรายงานทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการเงินและการบัญชีของมหาวิทยาลัยขอนแก่นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส

ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และสามารถนำเสนอรายงานการเงินรวมที่ถูกต้อง เชื่อถือได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดวิธีปฏิบัติกรบันทึกรายการ การตรวจสอบ และการตัดรายการระหว่างกันของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้มีความชัดเจน เป็นมาตรฐาน และถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันทั่วทั้งองค์กร งานบัญชี กองคลัง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงได้มีการศึกษาการปรับระบบการทำงานแบบเดิมเป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ (Bring Current Work Practices In Line With Best Practices) สู่แนวปฏิบัติที่กำหนด บันทึก และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อกำหนดแนวทางและขั้นตอนการบันทึกรายการระหว่างกันโดยใช้ KKU_INTERCO Segment ในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

1.2.2 เพื่ออธิบายประเภทของรายการระหว่างกัน (KKU_INTERCO Groups) และผังบัญชีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบันทึกการเป็นไปอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละกลุ่มรายการ

1.2.3 เพื่อกำหนดกระบวนการตรวจสอบและกระทบยอดรายการระหว่างกัน (Intercompany Reconciliation) ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลา

1.2.4 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตัดรายการระหว่างกัน (Elimination of Inter-entity Transactions) ในการจัดทำรายงานการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชี ภาครัฐ

1.2.5 เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกหน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานด้านการบัญชีรายการระหว่างกันโดยใช้ระบบ ERP ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.2.6 เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส และความสามารถในการตรวจสอบ (Auditability) ของข้อมูลทางการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.3 ขอบเขตของวิธีปฏิบัติการ

1.3.1 ประเภทของรายการระหว่างกัน: ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียง รายการตามที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) ภายใต้รหัส KKU_INTERCO จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ รายการโอนงบประมาณระหว่างกัน รายการโอนเงินและ

รับเงินระหว่างกัน รายการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายระหว่างกัน รายการลูกหนี้และเจ้าหนี้ค่าธรรมเนียม การศึกษาระหว่างกัน รายการลูกหนี้และเจ้าหนี้จากกิจกรรมวิสาหกิจระหว่างกัน รายการเงินให้กู้ยืมและเงิน กู้ยืมระหว่างกัน และรายการโอนและรับโอนสินทรัพย์และหนี้สินระหว่างกัน รวมถึงรายการระหว่างกันอื่นใดที่ อาจเกิดขึ้นเพิ่มเติมในอนาคต

1.3.2 หน่วยงาน (Unit) หรือส่วนงาน (Segments) ที่เกี่ยวข้อง: ทุกคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ และ หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ทั้ง 52 Divisions และหน่วยงานย่อยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง) ที่มีการทำ รายการระหว่างกัน

1.3.3 ระบบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร (Enterprise Resource Planning: ERP) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ บันทึกรายการบัญชี (General Ledger: GL) การตั้งงบประมาณ (Budgetary Control) ระบบเจ้าหนี้ (Accounts Payable: AP) และระบบลูกหนี้ (Accounts Receivable: AR)

1.3.4 กระบวนการเริ่มดำเนินการตั้งแต่การเตรียมงบประมาณ การรับรู้และบันทึกรายการโดยใช้ KKU_INTERCO Segment การตรวจสอบและกระทบยอด จนถึงการจัดทำรายการระหว่างกันเพื่อการจัดทำ รายงานการเงินรวมของมหาวิทยาลัย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน ชัดเจน และเป็นรูปธรรมในการจัดการ รายการระหว่างกันโดยใช้ KKU_INTERCO Segment

1.4.2 รายงานการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และสอดคล้องกับ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐมากยิ่งขึ้น

1.4.3 ลดข้อผิดพลาด ความซ้ำซ้อน และภาระงานปรับปรุงด้วยมือ (Manual Adjustment) ในการ บันทึกและรายงานรายการระหว่างกัน

1.4.4 เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านบัญชีและการเงินที่เกี่ยวข้อง โดยมีความ เข้าใจในระบบและกระบวนการทำงานที่ชัดเจน

1.4.5 สร้างเส้นทางการตรวจสอบ (Audit Trails) ที่ชัดเจนสำหรับการทำรายการระหว่างกัน ทำให้ง่าย ต่อการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอก

1.4.6 สนับสนุนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Governance) และการบริหารการเงินการคลังแบบ รวมศูนย์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.4.7 ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้องและทันท่วงทีในการวางแผน ควบคุม และ ตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 คำจำกัดความเบื้องต้น

1.5.1 มหาวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.5.2 หน่วยงานหรือส่วนงาน (Unit/Segment) หมายถึง คณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ โครงการ หรือหน่วยงานภายในอื่นใดของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่มีการดำเนินงานและกิจกรรมทางการเงินที่สามารถระบุแยกแยะได้ มีการจัดทำบัญชีเป็นของตนเองหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบบัญชีรวมของมหาวิทยาลัย และมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารจัดการและรายงานผลการดำเนินงานภายใน ซึ่งอาจมีการทำธุรกรรมกับส่วนงานอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัย โดยมีการบันทึกและจัดการข้อมูลในระบบ ERP

1.5.3 รายการระหว่างกัน (Inter-entity Transactions / Intra-transactions) หมายถึง รายการทางบัญชีที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมระหว่างหน่วยงานภายใน (Divisions) สองหน่วยงานขึ้นไปของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งส่งผลให้เกิดการรับรู้สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ หรือค่าใช้จ่ายของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.5.4 การตัดรายการระหว่างกัน (Elimination of Inter-entity Transactions) หมายถึง กระบวนการทางบัญชีในการลดยอดบัญชีที่เกิดจากรายการระหว่างกันออกจากรายงานการเงินรวม เพื่อให้รายงานการเงินรวมสะท้อนฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเสมือนเป็นหน่วยงานทางเศรษฐกิจเดียว

1.5.5 Intercompany Segment (KKU_INTERCO) หมายถึง Segment ที่ 10 ในโครงสร้างผังบัญชีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ใช้สำหรับระบุและติดตามรายการระหว่างหน่วยงานภายใน

1.5.6 KKU_INTERCO Groups: หมายถึง การจำแนกประเภทของรายการระหว่างกันออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ (0-7) เพื่อวัตถุประสงค์ในการบันทึก ติดตาม และควบคุมที่แตกต่างกัน

1.5.7 รายงานการเงินรวม (Consolidated Financial Statements) หมายถึง รายงานการเงินที่นำเสนอฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและส่วนงานภายในทั้งหมดเสมือนเป็นหน่วยงานทางเศรษฐกิจเดียว ซึ่งจัดทำขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากระบบ ERP หลังจากการตัดรายการระหว่างกันแล้ว

1.5.8 ระบบ ERP (Enterprise Resource Planning System) หมายถึง ระบบการวางแผนทรัพยากรขององค์กรที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นนำมาใช้ เพื่อบูรณาการและบริหารจัดการกระบวนการทางธุรกิจและข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลทางการเงินและการบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารงานบุคคล และอื่นๆ ให้เป็นระบบเดียวกัน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการปรับระบบการทำงานแบบเดิมเป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ (Bring Current Work Practices In Line With Best Practices) สู่แนวปฏิบัติที่กำหนด บันทึก และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งได้สรุปทฤษฎีและหลักการทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับรายการระหว่างกัน (Intercompany Transactions) ซึ่งมักเกิดขึ้นในกลุ่มบริษัทที่มีหลายกิจการภายใต้การควบคุมเดียวกัน (Single Economic Entity) ดังนั้น รายการที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มบริษัท (ระหว่างบริษัทใหญ่กับบริษัทย่อย หรือระหว่างบริษัทย่อยด้วยกันเอง) จะต้องถูกตัดออกไป เพื่อไม่ให้เกิดการนับซ้ำ (Double Counting) และเพื่อให้งบการเงินรวมสะท้อนถึงธุรกรรมที่กลุ่มบริษัททำกับบุคคลหรือกิจการภายนอกกลุ่มเท่านั้น การเข้าใจทฤษฎีเหล่านี้จะช่วยให้สามารถจัดทำงบการเงินรวมได้อย่างถูกต้อง โปร่งใส และสอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน โดยมีแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับรายการระหว่างกัน (Intercompany Transactions)
- 2.2 ทฤษฎีการควบคุม (Control Theory)
- 2.3 มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง (Relevant Accounting Standards)

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับรายการระหว่างกัน (Intercompany Transactions)

2.1.1 หลักความเป็นอิสระของกิจการ (Entity Theory / Entity Concept) เป็นหนึ่งในแม่บทการบัญชี (Accounting Framework) หรือสมมติฐานทางการบัญชี (Accounting Assumptions) ที่สำคัญมาก สารสำคัญของหลักการนี้คือกิจการ (ธุรกิจ) และเจ้าของกิจการ (หรือผู้ถือหุ้น) ถือเป็นคนละหน่วยกัน แยกออกจากกันโดยเด็ดขาดในทางบัญชี เปรียบเสมือนกิจการเป็นบุคคลสมมติ อีกคนหนึ่งที่มีตัวตนแยกต่างหากจากเจ้าของ แม้ว่าในทางกฎหมายสำหรับธุรกิจบางประเภท (เช่น กิจการเจ้าของคนเดียว) เจ้าของและกิจการอาจจะไม่แยกจากกันอย่างชัดเจน แต่ในทางบัญชีต้องมองว่าแยกกันเสมอ

ประเด็นสำคัญของหลักความเป็นอิสระของกิจการ

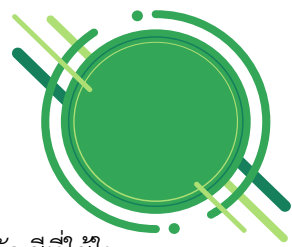
1. การบันทึกบัญชี จะบันทึกเฉพาะรายการค้า (Transactions) ที่เกี่ยวข้องกับกิจการเท่านั้น รายการส่วนตัวของเจ้าของจะไม่ถูกนำมาบันทึกในบัญชีของกิจการ
2. ทรัพย์สินและหนี้สิน ทรัพย์สินและหนี้สินของกิจการต้องแยกออกจากทรัพย์สินและหนี้สินส่วนตัวของเจ้าของ เช่น รถยนต์ที่กิจการซื้อมาเพื่อใช้ในการกิจการ ถือเป็นทรัพย์สินของกิจการ รถยนต์ส่วนตัวของเจ้าของ แม้จะนำมาใช้ในการกิจการบ้างแต่ถือเป็นทรัพย์สินส่วนตัว (เว้นแต่จะมีการโอนกรรมสิทธิ์ให้กิจการอย่างเป็นทางการ)
3. ผลการดำเนินงาน กำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้นเป็นของกิจการ ไม่ใช่ของเจ้าของโดยตรง (แม้ว่าสุดท้ายแล้วเจ้าของจะได้รับผลประโยชน์จากกำไรนั้นก็ตาม)
4. ทุนของเจ้าของ (Owner's Equity/Capital) เงินหรือสินทรัพย์ที่เจ้าของนำมาลงทุนในกิจการจะบันทึกเป็นส่วนของเจ้าของหรือทุน ในงบแสดงฐานะการเงินของกิจการ ซึ่งแสดงถึงภาระผูกพันที่กิจการมีต่อเจ้าของ
5. การถอนใช้ส่วนตัว (Drawings/Withdrawals) เมื่อเจ้าของนำเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นของกิจการไปใช้ส่วนตัว จะบันทึกเป็นการถอนใช้ส่วนตัว ซึ่งจะไปลดส่วนของเจ้าของ ไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการ

ความสำคัญของหลักการ

1. ประเมินผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการได้อย่างถูกต้อง ทำให้ทราบว่ากิจการมีกำไรหรือขาดทุนเท่าไร มีทรัพย์สินหนี้สินเท่าไร โดยไม่ปะปนกับเรื่องส่วนตัวของเจ้าของ
2. ป้องกันความสับสน ไม่ทำให้ข้อมูลทางการเงินของกิจการและของเจ้าของสับสน
3. ทำให้งบการเงินมีความน่าเชื่อถือและเปรียบเทียบกันได้ ผู้ใช้งบการเงิน เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้ สามารถมั่นใจได้ว่าตัวเลขที่เห็นเป็นของกิจการจริง ๆ
4. เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลที่ถูกต้องจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง

สรุป คือ กิจการก็คือกิจการ เจ้าของก็คือเจ้าของ แม้ว่าเจ้าของจะเป็นคนก่อตั้งและบริหาร แต่ในมุมมองทางบัญชี ทั้งสองส่วนนี้ต้องแยกจากกัน เพื่อให้ข้อมูลทางการเงินของกิจการมีความชัดเจน โปร่งใสในการแสดงฐานะการเงินของแต่ละกิจการและเป็นประโยชน์สูงสุด

2.1.2 หลักการรวมงบการเงิน (Consolidation Theory) เป็นแนวคิดและวิธีการทางบัญชีที่ใช้ในการนำเสนอฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัท (Group) ซึ่งประกอบด้วย บริษัทใหญ่ (Parent Company) และ บริษัทย่อย (Subsidiary Companies) อย่างน้อยหนึ่งแห่ง เสมือนเป็นหน่วยงานเศรษฐกิจเดียว (Single Economic Entity) หลักการรวมงบการเงินมีความสำคัญอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลที่ครบถ้วนและโปร่งใสเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกลุ่มบริษัททั้งหมด ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินความเสี่ยงและผลตอบแทนของกลุ่มได้อย่างถูกต้องและตัดสินใจทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม กระบวนการรวมงบการเงินมีความซับซ้อนและต้องอาศัยความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์หลักของการรวมงบการเงิน

เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงิน (เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้ ผู้บริหาร) ได้รับข้อมูลทางการเงินที่สะท้อนภาพรวมของกลุ่มบริษัททั้งหมด แทนที่จะดูงบการเงินของแต่ละบริษัทแยกกัน ซึ่งอาจไม่สะท้อนถึงอำนาจควบคุมและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของบริษัทใหญ่ที่มีต่อบริษัทย่อย

หลักการสำคัญ (Key Principles)

1. อำนาจควบคุม (Control) เป็นหัวใจสำคัญที่สุด บริษัทใหญ่จะรวมงบการเงินของบริษัทย่อยเข้ามาก็ต่อเมื่อบริษัทใหญ่มี อำนาจควบคุม บริษัทย่อยนั้นอำนาจควบคุม เกิดขึ้นเมื่อผู้ลงทุนมีสิทธิในผลตอบแทนผันแปร (exposure, or rights, to variable returns) จากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับการลงทุน และมีความสามารถที่จะใช้อำนาจ (power) เหนือผู้ที่ได้รับการลงทุนเพื่อกระทบต่อจำนวนผลตอบแทนเหล่านั้น โดยทั่วไป อำนาจควบคุมมักเกิดจากการถือหุ้นมากกว่า 50% ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง แต่ก็อาจมีกรณีอื่นที่แสดงถึงอำนาจควบคุมได้แม้ถือหุ้นน้อยกว่า 50% (De facto control) หรือไม่มีอำนาจควบคุมแม้ถือหุ้นมากกว่า 50% (เช่น มีข้อตกลงที่จำกัดอำนาจ)
2. แนวคิดหน่วยงานเศรษฐกิจเดียว (Single Economic Entity Concept) มองว่าบริษัทใหญ่และบริษัทย่อยทั้งหมดเป็นหน่วยงานทางเศรษฐกิจเดียวกัน ดังนั้น งบการเงินรวมจะแสดงสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้ และค่าใช้จ่ายของกลุ่มบริษัททั้งหมด เสมือนเป็นบริษัทเดียว
3. นโยบายการบัญชีเดียวกัน (Uniform Accounting Policies) งบการเงินรวมต้องจัดทำขึ้นโดยใช้นโยบายการบัญชีเดียวกันสำหรับรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่คล้ายคลึงกันในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันหากบริษัทย่อยใช้นโยบายบัญชีที่แตกต่างจากบริษัทใหญ่ ต้องมีการปรับปรุงงบการเงินของบริษัทย่อยให้สอดคล้องกันก่อนนำมารวม
4. วันสิ้นรอบระยะเวลาเดียวกัน (Same Reporting Date) งบการเงินของบริษัทใหญ่และบริษัทย่อยที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินรวมต้องมีวันสิ้นรอบระยะเวลาเดียวกันหากแตกต่างกัน บริษัทย่อยต้องจัดทำงบการเงินเพิ่มเติม ณ วันที่เดียวกับบริษัทใหญ่ เว้นแต่จะไม่สามารถทำได้จริง ซึ่งในกรณีนี้

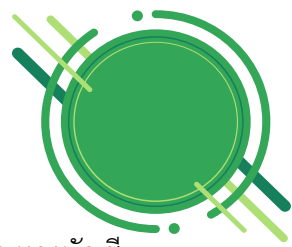

อาจอนุญาตให้มีความแตกต่างได้ไม่เกิน 3 เดือน โดยต้องปรับปรุงผลกระทบของรายการหรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นระหว่างช่วงเวลาที่แตกต่างกันนั้น

ขั้นตอนหลักในการจัดทำงบการเงินรวม (Key Consolidation Procedures)

1. การรวมยอดตามรายการ (Line-by-line Aggregation) นำยอดคงเหลือของสินทรัพย์หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้ และค่าใช้จ่ายของบริษัทใหญ่และบริษัทย่อยมารวมกันแบบรายการต่อรายการ
2. การตัดรายการระหว่างกัน (Elimination of Intra-group Balances and Transactions)
 - 2.1 ยอดคงเหลือระหว่างกัน เช่น ลูกหนี้-เจ้าหนี้ระหว่างบริษัทในกลุ่ม เงินให้กู้ยืมระหว่างกัน ต้องตัดออกทั้งหมด
 - 2.2 รายการค้าระหว่างกัน เช่น การซื้อขายสินค้าระหว่างกัน การให้บริการ ดอกเบี้ยจ่าย-รับ เงินปันผลจ่าย-รับระหว่างกัน ต้องตัดออกทั้งหมด
 - 2.3 กำไร/ขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง (Unrealized Profits/Losses) จากการขายสินทรัพย์ (เช่น สินค้าคงเหลือ, ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์) ระหว่างบริษัทในกลุ่ม ต้องตัดออกจนกว่าจะขายให้กับบุคคลภายนอกกลุ่ม
3. การตัดบัญชีเงินลงทุนในบริษัทย่อยกับส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทย่อย บัญชีเงินลงทุนในบริษัทย่อย ในงบการเงินเฉพาะของบริษัทใหญ่ จะถูกตัดออกกับส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุนเรือนหุ้น, ส่วนเกินมูลค่าหุ้น, กำไรสะสม) ของบริษัทย่อย ณ วันที่ซื้อ ผลต่าง (ถ้ามี) จะบันทึกเป็น
 - 3.1 ค่าความนิยม (Goodwill) กรณีมูลค่าเงินลงทุนสูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ระบุได้ของบริษัทย่อย
 - 3.2 กำไรจากการซื้อในราคาต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรม (Gain on Bargain Purchase) กรณีมูลค่าเงินลงทุนต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ระบุได้ของบริษัทย่อย (รับรู้เป็นกำไรในงบกำไรขาดทุนทันที)
4. การรับรู้ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม (Non-Controlling Interest - NCI) คือส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อยในบริษัทย่อย ที่บริษัทใหญ่ไม่ได้เป็นเจ้าของ NCI จะแสดงแยกต่างหากในส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงินรวม ส่วนแบ่งกำไรหรือขาดทุนของ NCI จะแสดงแยกต่างหากในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม

2.1.3 หลักการกำไรที่ยังไม่รับรู้ (Unrealized Profit Principle) เป็นแนวคิดสำคัญในทางบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกี่ยวข้องกับหลักความระมัดระวัง (Conservatism Principle) และหลักการรับรู้รายได้ (Revenue Recognition Principle)

กำไรที่ยังไม่รับรู้ (Unrealized Profit) คือ ผลกำไรที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินทรัพย์ ที่กิจการถือครองอยู่ แต่ยังไม่ได้มีการขายหรือเปลี่ยนมือสินทรัพย์นั้นออกไป ทำให้ยังไม่ได้รับเงินสดหรือสิทธิเรียกร้องในเงินสดจากผลกำไรดังกล่าวจริง ๆ

หลักการกำไรที่ยังไม่รับรู้ โดยทั่วไปแล้ว หลักการทางบัญชีจะไม่อนุญาตให้รับรู้กำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง (Unrealized Profit) เข้าไปในงบกำไรขาดทุน จนกว่ากำไรนั้นจะเกิดขึ้นจริง (Realized) ผ่านการขายหรือการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์

เหตุผลสำคัญของหลักการนี้

1. หลักความระมัดระวัง (Conservatism Principle) นักบัญชีจะเลือกใช้วิธีการบัญชีที่ทำให้แสดงสินทรัพย์และกำไรต่ำกว่าความเป็นจริง และหนี้สินและขาดทุนสูงกว่าความเป็นจริง เพื่อป้องกันการแสดงข้อมูลที่เกินจริงและอาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจผิดพลาด การรับรู้กำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงถือว่าขัดกับหลักนี้ เพราะมูลค่าสินทรัพย์อาจผันผวนและลดลงได้ในอนาคต

2. หลักการรับรู้รายได้ (Revenue Recognition Principle): รายได้ (และกำไร) ควรรับรู้เมื่อกิจการได้ส่งมอบสินค้าหรือบริการให้ลูกค้า และมีความแน่นอนว่าจะได้รับสิ่งตอบแทน การถือสินทรัพย์ไว้เฉยๆ แม้มูลค่าจะเพิ่มขึ้น ก็ยังไม่ถือว่ากระบวนการก่อให้เกิดรายได้เสร็จสมบูรณ์

3. ความแน่นอนและวัดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ (Certainty and Reliability): กำไรที่เกิดขึ้นจริงจากการขายจะมีความแน่นอนและสามารถวัดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือมากกว่ากำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง ซึ่งอิงตามราคาตลาดที่อาจผันผวน

ข้อยกเว้นและกรณีพิเศษ

มีบางสถานการณ์ที่มาตรฐานการบัญชีอนุญาตหรือกำหนดให้รับรู้การเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์บางประเภทผ่านงบกำไรขาดทุน แม้จะยังไม่ได้ขายสินทรัพย์นั้น เช่น:

1. หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด (Trading Securities): การเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของหลักทรัพย์ประเภทนี้จะรับรู้ในงบกำไรขาดทุนโดยตรง

2. การตีราคาสินทรัพย์ใหม่ (Revaluation): ในบางมาตรฐาน (เช่น IFRS) อนุญาตให้ตีราคาสินทรัพย์ถาวรบางประเภทเพิ่มขึ้นได้ แต่ส่วนที่เพิ่มขึ้นมักจะบันทึกเข้าส่วนของผู้ถือหุ้น (บัญชีกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น) ไม่ใช่เข้ากำไรโดยตรงในงบกำไรขาดทุนในครั้งแรก

หลักการกำไที่ยังไม่รับรู้เน้นย้ำว่ากิจการควรรับรู้กำไรเมื่อมีความแน่นอนและเกิดขึ้นจริงแล้วเท่านั้น เพื่อให้การเงินสะท้อนภาพฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่ระมัดระวังและน่าเชื่อถือ ไม่ใช้การคาดการณ์หรือการประเมินมูลค่าที่ยังไม่แน่นอน

2.1.4 หลักราคตลาดเป็นธรรม (Arm's Length Principle - ALP) คือ หลักการสำคัญที่ใช้ในการกำหนดราคา เงื่อนไข และข้อตกลงทางการค้าสำหรับธุรกรรมที่เกิดขึ้นระหว่าง บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน (Related Parties) เสมือนว่าบุคคลหรือนิติบุคคลเหล่านั้น ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Independent Parties) และกระทำธุรกรรมนั้นๆ ในสภาวะตลาดที่มีการแข่งขันอย่างเสรี

วัตถุประสงค์หลักของ

1. ป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี (Tax Evasion/Avoidance) บริษัทข้ามชาติอาจใช้ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มในการกำหนดราคาซื้อขายสินค้า บริการ หรือสิทธิประโยชน์ต่างๆ เพื่อโยกย้ายกำไรไปยังประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำกว่า ซึ่งหลักการนี้จะช่วยให้กรมสรรพากรของแต่ละประเทศสามารถประเมินรายได้และค่าใช้จ่ายที่ควรจะเป็นของบริษัทในประเทศนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม

2. สร้างความเป็นธรรมในการแข่งขัน ป้องกันไม่ให้กลุ่มบริษัทที่มีความสัมพันธ์กันได้เปรียบในการแข่งขันเหนือบริษัทอิสระอื่นๆ จากการกำหนดราคาที่ไม่เป็นไปตามกลไกตลาด

3. รักษาฐานภาษีของประเทศ ทำให้แต่ละประเทศสามารถจัดเก็บภาษีจากผลกำไรที่เกิดขึ้นจริงภายในประเทศของตนได้อย่างเหมาะสม

บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน (Related Parties) หมายถึง

1. บริษัทแม่และบริษัทลูก
2. บริษัทในเครือเดียวกัน (ภายใต้การควบคุมเดียวกัน)
3. บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่บุคคลนั้นมีอำนาจควบคุม
4. บุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติใกล้ชิดกับผู้ที่มีอำนาจควบคุมบริษัท

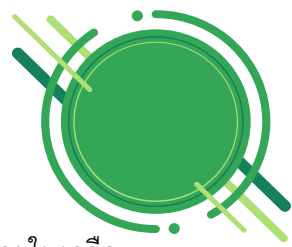
วิธีการกำหนดราคาตามหลักราคตลาดเป็นธรรม

มีหลายวิธีที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล (เช่น ตามแนวทางของ OECD Transfer Pricing Guidelines) ได้แก่

1. วิธีเปรียบเทียบราคาที่ควบคุมไม่ได้ (Comparable Uncontrolled Price Method - CUP): เปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการในธุรกรรมระหว่างบริษัทในเครือกับราคาในธุรกรรมที่คล้ายคลึงกันระหว่างบริษัทอิสระ (เป็นวิธีที่ตรงที่สุดแต่หาข้อมูลเปรียบเทียบได้ยาก)

2. วิธีราคาขายต่อ (Resale Price Method - RPM) คำนวณจากราคาที่ผู้ซื้อในเครือนำสินค้าไปขายต่อให้บุคคลภายนอก แล้วหักด้วยกำไรส่วนเพิ่มที่เหมาะสม

3. วิธีต้นทุนบวกกำไร (Cost Plus Method - CPM) คำนวณจากต้นทุนของผู้ขายในเครื่องบวกด้วยกำไรส่วนเพิ่มที่เหมาะสม
4. วิธีเปรียบเทียบอัตรากำไรสุทธิจากธุรกรรม (Transactional Net Margin Method - TNMM) เปรียบเทียบอัตรากำไรสุทธิที่ได้จากธุรกรรมระหว่างบริษัทในเครื่องกับอัตรากำไรสุทธิที่บริษัทอิสระได้รับจากธุรกรรมที่คล้ายคลึงกัน
5. วิธีแบ่งปันผลกำไร (Profit Split Method - PSM) แบ่งปันผลกำไร (หรือขาดทุน) รวมทั้งเกิดขึ้นจากธุรกรรมระหว่างบริษัทในเครื่องตามสัดส่วนการมีส่วนร่วมของแต่ละบริษัท

หลักการนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น กรมสรรพากรของหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย (ภายใต้กฎหมาย Transfer Pricing) ได้นำหลักการนี้มาใช้บังคับอย่างจริงจัง ผู้ประกอบการที่มีธุรกรรมกับบริษัทในเครื่องจึงจำเป็นต้องศึกษา จัดทำเอกสารหลักฐาน (Transfer Pricing Documentation) และปฏิบัติตามหลักการนี้อย่างเคร่งครัด เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาด้านภาษีอากรที่อาจตามมา

2.1.5 หลักการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Disclosure of Related Party Transactions) เป็นข้อกำหนดสำคัญในมาตรฐานการบัญชี (ในประเทศไทยคือ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 (TAS 24) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ IAS 24)

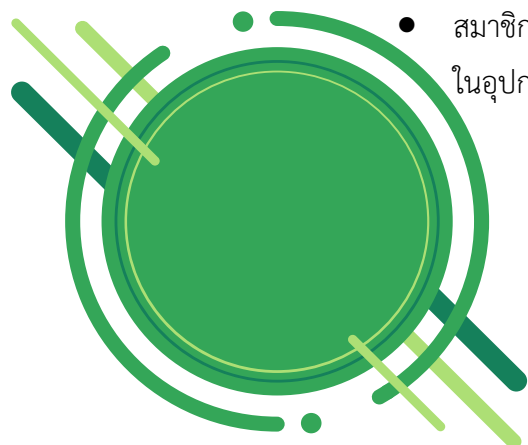
วัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้ทางการเงินของผู้รายงานแสดงข้อมูลที่จำเป็นให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงความเป็นไปได้ที่ฐานะการเงินและกำไรขาดทุนของกิจการอาจได้รับผลกระทบจากการมีอยู่ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมถึงรายการและยอดคงค้างระหว่างกัน

สาระสำคัญของหลักการเปิดเผยข้อมูล

1. การระบุบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Identifying Related Parties)

บุคคล

- ผู้มีอำนาจควบคุมกิจการ ผู้มีอำนาจควบคุมร่วมกัน หรือผู้มีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญต่อกิจการ
- ผู้บริหารสำคัญ (Key Management Personnel: KMP) ของกิจการหรือของบริษัทใหญ่ของกิจการ (เช่น กรรมการ ผู้บริหารระดับสูง)
- สมาชิกในครอบครัวใกล้ชิดของผู้มีอำนาจควบคุมหรือ KMP (เช่น คู่สมรส บุตร ผู้อยู่ในอุปการะ)

กิจการ

- กิจการที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มกิจการเดียวกัน (บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วมในกลุ่ม)
- กิจการที่เป็นกิจการร่วมค้า (Joint Venture) หรือบริษัทร่วม (Associate) ของอีกกิจการหนึ่ง
- กิจการที่ถูกควบคุม ควบคุมร่วมกัน หรือมีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญโดยบุคคลที่ระบุข้างต้น
- โครงการผลประโยชน์หลังออกจากงานเพื่อประโยชน์ของพนักงานของกิจการ หรือของกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

2. การระบุนายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Identifying Related Party Transactions) เป็นการโอนทรัพยากร บริการ หรือภาระผูกพันระหว่างกิจการที่รายงานกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ไม่ว่าจะมีการคิดราคาหรือไม่ก็ตาม

3. ข้อมูลที่ต้องเปิดเผย

3.1 ความสัมพันธ์

- ต้องเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทใหญ่กับบริษัทย่อย โดยไม่คำนึงว่า得有รายการระหว่างกันหรือไม่
- ต้องเปิดเผยชื่อบริษัทใหญ่ และหากแตกต่างกัน ให้เปิดเผยชื่อผู้ควบคุมสูงสุดของกลุ่มกิจการ
- หากทั้งบริษัทใหญ่และผู้ควบคุมสูงสุดของกลุ่มกิจการไม่ได้จัดทำงบการเงินที่เปิดเผยต่อสาธารณชน ให้เปิดเผยชื่อบริษัทใหญ่ลำดับถัดไปที่จัดทำงบการเงินดังกล่าวด้วย

3.2 ค่าตอบแทนผู้บริหารสำคัญ (Key Management Personnel Compensation)

เปิดเผยยอดรวมค่าตอบแทนผู้บริหารสำคัญ และแยกตามประเภทต่อไปนี้:

- ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน
- ผลประโยชน์หลังออกจากงาน
- ผลประโยชน์ระยะยาวอื่น
- ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง
- การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์

3.3 รายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

- หากมีรายการระหว่างกันเกิดขึ้น กิจการต้องเปิดเผยลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับรายการ ยอดคงค้าง และภาระผูกพันที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ดังกล่าวต่อบการเงิน
- ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยเป็นอย่างน้อย ประกอบด้วย
- จำนวนเงินของรายการ
- จำนวนเงินของยอดคงค้าง รวมถึงเงื่อนไขการจ่ายชำระ ลักษณะของสิ่งตอบแทนที่จะใช้ชำระ และรายละเอียดของการค้ำประกันที่ให้หรือได้รับ
- ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่เกี่ยวข้องกับยอดคงค้าง
- ค่าใช้จ่ายที่รับรู้ในระหว่างงวดสำหรับหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญที่เกิดจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
- ต้องเปิดเผยข้อมูลข้างต้นแยกตามประเภทของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (เช่น บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม กิจการร่วมค้า ผู้บริหารสำคัญ)
- การเปิดเผยว่ารายการระหว่างกันได้ทำขึ้นตามเงื่อนไขและข้อกำหนดเช่นเดียวกับรายการที่ทำกับบุคคลภายนอก (Arm's length transactions) จะทำได้ก็ต่อเมื่อกิจการสามารถพิสูจน์เงื่อนไขและข้อกำหนดดังกล่าวได้

ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูล

1. ความโปร่งใสช่วยให้ผู้ใช้งบการเงิน (เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้) เห็นภาพรวมของกิจการได้ชัดเจนขึ้น
2. การประเมินความเสี่ยง ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินความเสี่ยงและโอกาสที่อาจเกิดขึ้นจากการที่กิจการมีรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งอาจไม่ได้เป็นไปตามกลไกตลาดปกติ
3. ป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การเปิดเผยข้อมูลช่วยลดโอกาสในการทำรายการที่ไม่เป็นธรรม หรือเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
4. ธรรมาภิบาลที่ดี สะท้อนถึงการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม

โดยสรุป หลักการนี้มุ่งเน้นให้กิจการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์และรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถตัดสินใจทางเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้องและมีข้อมูลครบถ้วน

2.2 ทฤษฎีการควบคุม (Control Theory)

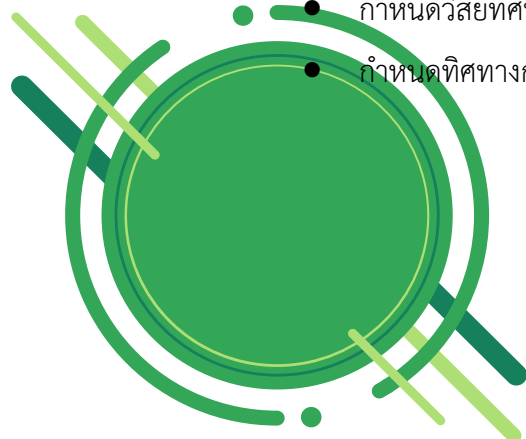
ทฤษฎีการควบคุม (Control Theory) นำมาประยุกต์ใช้กับความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทแม่ (Parent Company) และบริษัทลูก (Subsidiary Company) ช่วยให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่าบริษัทแม่ใช้อำนาจควบคุมบริษัทลูกในเชิงนโยบายและการดำเนินงานได้อย่างไร

1. บริษัทลูก (Subsidiary) เปรียบเสมือน “ระบบ (Plant/Process)” ที่บริษัทแม่ต้องการควบคุมให้ดำเนินไปในทิศทางที่ต้องการ
2. บริษัทแม่ (Parent Company) เปรียบเสมือน “ตัวควบคุม (Controller)” ที่คอยกำหนดทิศทางและติดตามผล
3. นโยบายและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของกลุ่มบริษัท เปรียบเสมือน “ค่าที่ต้องการ (Setpoint/Reference)” ที่บริษัทลูกต้องพยายามทำให้ได้ตามนั้น
4. รายงานผลการดำเนินงาน ตัวชี้วัด (KPIs) การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) เปรียบเสมือน เซ็นเซอร์ (Sensor) ที่ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่บริษัทแม่ว่าบริษัทลูกกำลังทำอะไร และผลลัพธ์เป็นอย่างไร
5. คำสั่ง การอนุมัติ การจัดสรรทรัพยากร การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารของบริษัทลูก เปรียบเสมือน ตัวกระตุ้น (Actuator) ที่บริษัทแม่ใช้เพื่อปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของบริษัทลูก
6. ความแตกต่างระหว่างผลการดำเนินงานจริงกับเป้าหมาย เปรียบเสมือน ค่าความคลาดเคลื่อน (Error) ที่บริษัทแม่ต้องการลดให้น้อยที่สุด
7. สถานะตลาดที่เปลี่ยนแปลง คู่แข่ง ปัญหาภายในของบริษัทลูก เปรียบเสมือน สัญญาณรบกวน (Disturbance)

การใช้อำนาจควบคุมของบริษัทแม่ในเชิงนโยบาย (Policy Control)

การใช้อำนาจควบคุมของบริษัทแม่ในเชิงนโยบาย (Policy Control) บริษัทแม่มักจะกำหนดกรอบนโยบายหลักเพื่อให้บริษัทลูกทุกแห่งดำเนินไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับกลยุทธ์รวมของกลุ่มบริษัทได้แก่

1. นโยบายด้านกลยุทธ์ (Strategic Policies)
 - กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายระยะยาวของกลุ่มบริษัท
 - กำหนดทิศทางการเติบโต การลงทุนในธุรกิจใหม่ หรือการถอนตัวจากธุรกิจที่ไม่ทำกำไร

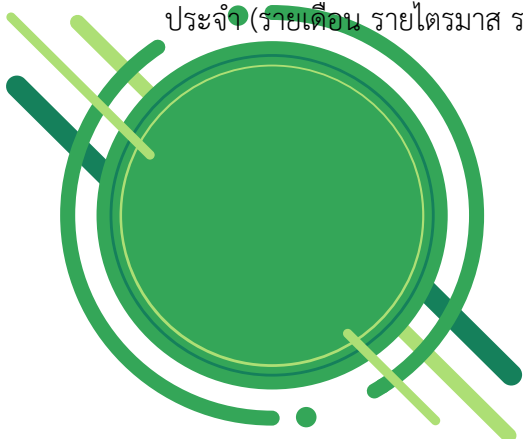

- การเข้าซื้อกิจการหรือควบรวมกิจการ
- 2. นโยบายด้านการเงิน (Financial Policies)
 - การกำหนดเป้าหมายทางการเงิน (เช่น ROI ROE อัตรากำไร)
 - นโยบายการจัดหาเงินทุน (การกู้ยืม, การออกหุ้น)
 - นโยบายการจ่ายเงินปันผล
 - การบริหารความเสี่ยงทางการเงิน
- 3. นโยบายด้านทรัพยากรบุคคล (HR Policies)
 - โครงสร้างค่าตอบแทนและสวัสดิการ
 - การพัฒนาผู้บริหารระดับสูง
 - นโยบายการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรสำคัญ
- 4. นโยบายด้านธรรมาภิบาลและจริยธรรม (Governance & Ethics Policies)
 - การกำกับดูแลกิจการที่ดี
 - จรรยาบรรณทางธุรกิจ
 - การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ
- 5. นโยบายด้านแบรนด์และการตลาด (Branding & Marketing Policies)
 - การรักษาภาพลักษณ์ของแบรนด์ในเครือ
 - แนวทางการสื่อสารการตลาด

การใช้อำนาจควบคุมของบริษัทแม่ในเชิงการดำเนินงาน (Operational Control)

การใช้อำนาจควบคุมของบริษัทแม่ในเชิงการดำเนินงาน (Operational Control) บริษัทแม่จะติดตามและควบคุมการดำเนินงานของบริษัทลูกเพื่อให้มั่นใจว่าสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

1. การตั้งเป้าหมายและตัวชี้วัด (Target Setting & KPIs) กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนและวัดผลได้สำหรับบริษัทลูก (เช่น ยอดขาย ส่วนแบ่งตลาด ต้นทุนการผลิต)
2. การวางแผนและงบประมาณ (Planning & Budgeting) บริษัทลูกต้องเสนอแผนธุรกิจและงบประมาณประจำปีให้บริษัทแม่อนุมัติ
3. ระบบการรายงาน (Reporting Systems) กำหนดให้บริษัทลูกต้องรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำ (รายเดือน รายไตรมาส รายปี) เพื่อให้บริษัทแม่ติดตามความคืบหน้าและปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

4. การตรวจสอบ (Monitoring & Auditing) การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) และการตรวจสอบจากภายนอก (External Audit) เพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทปฏิบัติตามนโยบายและมีระบบควบคุมภายในที่ดี

5. การอนุมัติการตัดสินใจที่สำคัญ (Approval of Key Decisions) บริษัทแม่มีสิทธิในการอนุมัติการตัดสินใจที่สำคัญของบริษัทลูก เช่น การลงทุนขนาดใหญ่ การเข้าทำสัญญาที่มีมูลค่าสูง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร

6. การจัดสรรทรัพยากร (Resource Allocation) บริษัทแม่เป็นผู้ตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรที่สำคัญ เช่น เงินทุน, เทคโนโลยี, บุคลากร ให้กับบริษัทลูก

7. การแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูง (Appointment of Key Executives) บริษัทแม่มีอำนาจในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้บริหารระดับสูงของบริษัทลูก (เช่น CEO CFO)

ประเภทของความสัมพันธ์ในการควบคุม (เชิงเปรียบเทียบ)

1. Financial Control (ควบคุมทางการเงิน) บริษัทแม่เน้นควบคุมผลลัพธ์ทางการเงินของบริษัทลูก ให้บริษัทลูกมีอิสระในการดำเนินงานตราใบใดก็ได้ตามเป้าหมายทางการเงิน

2. Strategic Control (ควบคุมเชิงกลยุทธ์) บริษัทแม่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์และการตัดสินใจที่สำคัญของบริษัทลูกอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มั่นใจว่าสอดคล้องกับกลยุทธ์ของกลุ่มบริษัท

3. Operational Control (ควบคุมการปฏิบัติการ) บริษัทแม่เข้ามาควบคุมดูแลรายละเอียดการปฏิบัติงานของบริษัทลูกค่อนข้างมาก อาจพบในกรณีที่ต้องการความสอดคล้องกันสูงระหว่างหน่วยธุรกิจ

ข้อควรพิจารณา

ความสมดุลระหว่างการควบคุมและการให้อิสระ (Balance between Control and Autonomy) การควบคุมที่มากเกินไปอาจทำให้บริษัทลูกขาดความคล่องตัว ไม่กล้าตัดสินใจ และขาดนวัตกรรม ในขณะที่การควบคุมที่น้อยเกินไปอาจทำให้บริษัทลูกดำเนินงานออกนอกทิศทางและเกิดความเสี่ยง และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และทันเวลา

2.3 มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง (Relevant Accounting Standards)

2.3.1 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 เรื่อง งบการเงินรวม

วัตถุประสงค์

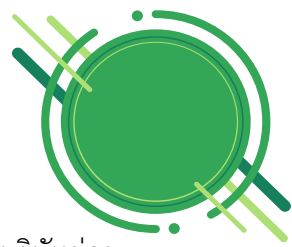
มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักการในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินรวม เมื่อกิจการควบคุมกิจการหนึ่งแห่งหรือมากกว่านั้น

งบการเงินรวม (Consolidated Financial Statements) คือ การรวมรายการที่เหมือนกันของสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย และกระแสเงินสดของบริษัทใหญ่และบริษัทย่อย หักกลบ (ตัด) มูลค่าเงินลงทุนของบริษัทใหญ่ในบริษัทย่อยแต่ละราย และส่วนของเจ้าของในบริษัทย่อยที่บริษัทใหญ่ถืออยู่ มีการตัดรายการสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่ายและกระแสเงินสด สำหรับรายการระหว่างกันในกลุ่มกิจการ (กำไรหรือขาดทุนที่เกิดจากรายการระหว่างกันที่รับรู้ในสินทรัพย์ เช่น สินค้าคงเหลือ และที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ต้องตัดรายการทั้งหมด) ขาดทุนในรายการระหว่างกันอาจบ่งชี้ถึงการด้อยค่าที่ต้องรับรู้ในงบการเงินรวม

วิธีการบัญชีสำหรับการจัดทำงบการเงินรวม

1. การรวมรายการ รวมรายการสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย และกระแสเงินสดของบริษัทใหญ่และบริษัทย่อยเข้าด้วยกัน โดยเป็นรายการประเภทเดียวกัน
2. การตัดรายการระหว่างกัน ตัดยอดคงค้าง รายการบัญชี รายได้ และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นระหว่างกิจการภายในกลุ่มทั้งหมด (Intra-group balances, transactions, income, and expenses)
3. นโยบายการบัญชีเดียวกัน งบการเงินรวมต้องจัดทำขึ้นโดยใช้นโยบายการบัญชีเดียวกันสำหรับรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่คล้ายคลึงกันในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ในการจัดทำงบการเงินรวมต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมในงบการเงินของสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการบัญชีของกลุ่มกิจการ
4. การวัดมูลค่า กิจการรวมรายได้และค่าใช้จ่ายของบริษัทย่อยในงบการเงินรมนับตั้งแต่วันที่ที่มีการควบคุมบริษัทย่อยจนถึงวันที่การควบคุมสิ้นสุดลง รายได้และค่าใช้จ่ายของบริษัทย่อยขึ้นอยู่กับจำนวนเงินของสินทรัพย์และหนี้สินที่ได้มีการรับรู้ในงบการเงินรวมในวันที่ได้มาซึ่งบริษัทย่อย เช่น ค่าเสื่อมราคาในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมหลังวันที่ได้มาซึ่งบริษัทย่อยคิดจากมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้รับรู้ในงบการเงินรวมในวันที่ได้มาซึ่งบริษัทย่อย
5. วันที่รายงานเดียวกัน งบการเงินของบริษัทใหญ่และบริษัทย่อยที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินรวมต้องใช้วันที่ในงบการเงินวันเดียวกัน เมื่อวันสิ้นรอบระยะเวลารายงานของบริษัทใหญ่ต่างจากบริษัทย่อย บริษัทย่อยจัดทำข้อมูลทางการเงินเพิ่มเติมเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดทำงบการเงินรวมตามวันที่ในงบการเงินของบริษัทใหญ่เพื่อให้บริษัทใหญ่สามารถรวมข้อมูลทางการเงินของบริษัทย่อย นอกจากว่าไม่สามารถปฏิบัติได้

หากไม่สามารถจัดทำได้ในทางปฏิบัติ บริษัทใหญ่ต้องรวมข้อมูลทางการเงินของบริษัทย่อย โดยใช้ข้อมูลทางการเงินของบริษัทย่อยล่าสุดหลังจากปรับปรุงผลกระทบของรายการที่มีนัยสำคัญหรือเหตุการณ์ที่มีนัยสำคัญที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ในงบการเงินของบริษัทย่อยและวันที่ในงบการเงินรวม ในทุกกรณี วันที่ในงบการเงินของบริษัทย่อยและวันที่ในงบการเงินรวมต้องไม่แตกต่างกันเกินสามเดือน และรอบระยะเวลาการรายงานและความแตกต่างระหว่างวันที่ของงบการเงินต้องเหมือนกันในทุกงวด

6. ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม (Non-Controlling Interests - NCI) แสดงส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมในส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทย่อยในงบแสดงฐานะการเงินรวม แยกต่างหากจากส่วนของเจ้าของของผู้ถือหุ้นของบริษัทใหญ่ และแสดงส่วนแบ่งกำไรขาดทุนและองค์ประกอบอื่นของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จที่ปันส่วนให้แก่ NCI แยกต่างหากในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม

7. การเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนที่ถือโดยส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม เมื่อสัดส่วนของเจ้าของที่ถือโดยส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมเปลี่ยนแปลง กิจการต้องมีการปรับปรุงมูลค่าตามบัญชีของส่วนได้เสียที่มีอำนาจควบคุมและส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมเพื่อสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในส่วนได้เสียในบริษัทย่อย กิจการต้องรับรู้โดยตรงในส่วนของเจ้าของสำหรับส่วนต่างระหว่างส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมที่มีการปรับปรุงแล้วและมูลค่ายุติธรรมของผลตอบแทนที่จ่ายหรือรับ และแสดงเป็นส่วนของผู้เป็นเจ้าของของบริษัทใหญ่

ประโยชน์ของงบการเงินรวม

1. ให้ภาพรวมที่สมบูรณ์ของฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกลุ่มกิจการทั้งหมด เสมือนเป็นหน่วยเศรษฐกิจเดียว
2. ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงิน (เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้) สามารถประเมินผลการดำเนินงานและความเสี่ยงของกลุ่มกิจการได้ดีขึ้น

2.3.2 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน วัตถุประสงค์

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่างบการเงินของกิจการได้เปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นเพื่อทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงความเป็นไปได้ที่ว่าฐานะการเงินและกำไรหรือขาดทุนของกิจการอาจได้รับผลกระทบจากการที่กิจการมีบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และจากการมีรายการและยอดคงค้างรวมถึงภาระผูกพันกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ความมุ่งหมายของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเป็นเรื่องปกติทางการค้าและการประกอบธุรกิจ เช่น การที่กิจการมีกิจกรรมทางธุรกิจผ่านบริษัทย่อย การร่วมค้า และบริษัทร่วมบ้อยครั้งซึ่งภายใต้สถานการณ์เหล่านี้ความสามารถของกิจการในการส่งผลกระทบต่อนโยบายการเงินและการดำเนินงานของผู้ได้รับการลงทุนเกิดขึ้นโดยผ่านการควบคุม การควบคุมร่วม หรือการมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ

ความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจมีผลกระทบต่อกำไรหรือขาดทุนและฐานะการเงินของกิจการ บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจทำรายการที่บุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกันไม่ทำ เช่น กิจการขายสินค้าในราคาทุนให้แก่บริษัทใหญ่ ซึ่งอาจไม่ขายให้กับลูกค้ารายอื่นในเงื่อนไขเดียวกัน นอกจากนี้ รายการระหว่างกิจการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจไม่เกิดขึ้นในจำนวนเงินเดียวกันกับรายการระหว่างกิจการกับบุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน

กำไรหรือขาดทุนและฐานะการเงินของกิจการอาจได้รับผลกระทบจากความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันแม้ไม่มีรายการระหว่างกันเกิดขึ้น การมีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจเพียงพอที่จะส่งผลกระทบต่อรายการที่กิจการมีกับบุคคลหรือกิจการอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกัน เช่น บริษัทย่อยอาจเลิกความสัมพันธ์กับคู่ค้าเมื่อบริษัทใหญ่ซื้อบริษัทย่อยอีกแห่งหนึ่งซึ่งทำธุรกิจประเภทเดียวกับคู่ค้า กิจการหนึ่งอาจจะบังกิจกรรมบางอย่างเพราะได้รับอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญจากอีกกิจการหนึ่ง เช่น บริษัทย่อยอาจได้รับคำสั่งจากบริษัทใหญ่ไม่ให้อำนาจการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา

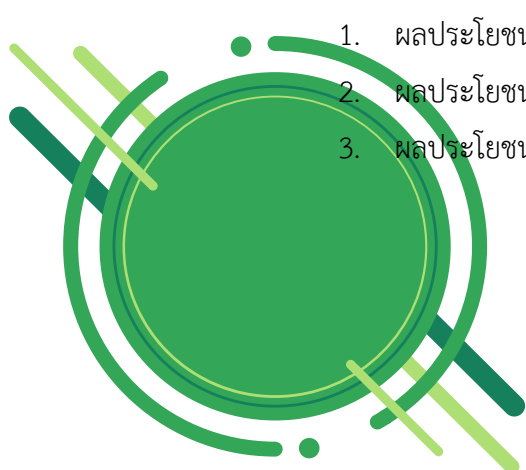
จากเหตุผลดังกล่าว ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับรายการของกิจการ ยอดคงค้างของรายการเหล่านั้นรวมถึงภาระผูกพัน และความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน จึงอาจมีผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงินในการประเมินการดำเนินงานของกิจการ ความเสี่ยงและโอกาสทางธุรกิจของกิจการนั้นๆ

การเปิดเผยข้อมูล

กิจการต้องเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทใหญ่และบริษัทย่อยในทุกกรณี ไม่ว่าจะมียาการระหว่างกันหรือไม่ กิจการต้องเปิดเผยชื่อของบริษัใหญ่ และกิจการที่เป็นผู้ควบคุมสูงสุดในกิจการ หากมิใช่เป็นบริษัทใหญ่ หากบริษัทใหญ่หรือกิจการที่เป็นผู้ควบคุมสูงสุดในกิจการไม่ได้จัดทำงบการเงินรวมเพื่อเสนอต่อสาธารณชน กิจการต้องเปิดเผยชื่อของบริษัใหญ่ที่อยู่ในลำดับถัดขึ้นไปที่มีการจัดทำงบการเงินรวมเพื่อเสนอต่อสาธารณชนด้วย

กิจการต้องเปิดเผยจำนวนค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้บริหารสำคัญของกิจการเป็นยอดรวมและแยกประเภทดังนี้

1. ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน
2. ผลประโยชน์หลังออกจากราน
3. ผลประโยชน์ระยะยาวอื่น ๆ

4. ผลประโยชน์เมื่อถูกเลิกจ้างงาน

5. ผลประโยชน์ของพนักงานที่จ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์

รายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน หากมีรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน กิจการต้องเปิดเผยลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างกัน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับรายการ ยอดคงค้าง และภาระผูกพันเหล่านั้น เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ดังกล่าว ต่องบการเงินซึ่งรวมถึง

1. จำนวนเงินของรายการ

2. จำนวนเงินของยอดคงค้าง (รวมถึงภาระผูกพัน) และ

- เงื่อนไขการให้สินเชื่อ/การชำระหนี้ รวมถึงมีหลักประกันหรือไม่ และลักษณะของสิ่งตอบแทนที่จะใช้ในการชำระหนี้

- รายละเอียดของเงินค้ำประกันที่ให้หรือได้รับ

3. หนี้สงสัยจะสูญที่เกี่ยวข้องกับยอดคงค้างของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

4. ค่าใช้จ่ายที่รับรู้ในระหว่างงวดสำหรับหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

กิจการอาจเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันโดยรวมรายการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน เว้นแต่การแยกเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจำเป็นต่อการทำความเข้าใจถึงผลกระทบของรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันที่มีต่องบการเงินของกิจการ

กิจการที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล (Government-related entities) มีข้อยกเว้นบางประการสำหรับการเปิดเผยข้อมูลสำหรับกิจการที่รัฐบาลควบคุม ควบคุมร่วม หรือมีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญ แต่ยังคงต้องเปิดเผยข้อมูลบางอย่าง เช่น ชื่อหน่วยงานรัฐบาลและลักษณะความสัมพันธ์ ลักษณะและจำนวนเงินของแต่ละรายการที่มีสาระสำคัญ

ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูล

1. ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินผลกระทบของความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันต่อกิจการได้

2. รายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจไม่ได้เกิดขึ้นในเงื่อนไขทางการค้าที่เป็นปกติเหมือนกับรายการที่ทำกับบุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลจึงจำเป็นเพื่อให้เกิดความโปร่งใสของงบการเงิน ผู้ใช้งบการเงินจะได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน

บทที่ 3

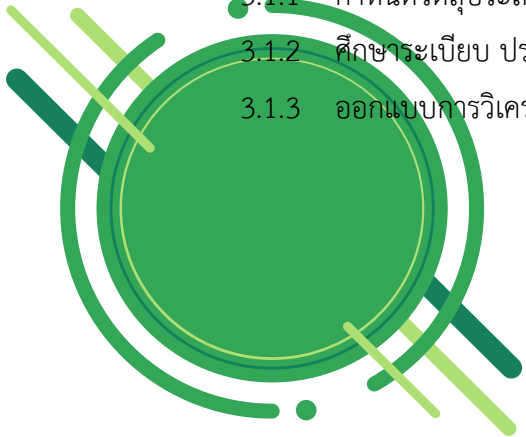
หลักเกณฑ์และวิธีการวิเคราะห์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยศึกษาการปรับระบบการทำงานแบบเดิมเป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ (Bring Current Work Practices In Line With Best Practices) สู่แนวปฏิบัติการกำหนด บันทึกลง และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งศึกษาข้อมูลกระบวนการปฏิบัติงาน จากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับรายการระหว่างกัน (Intercompany Transactions) การวิเคราะห์ปรับปรุงแนวทางการบันทึกบัญชีและตรวจสอบข้อมูลรายการระหว่างกันเพื่อใช้จัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีความชัดเจน มีความโปร่งใสในการแสดงฐานะการเงิน สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารงาน การศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นในกระบวนการ ได้ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

- 3.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน
- 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

การปรับระบบการทำงานแบบเดิมเป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ (Bring Current Work Practices In Line With Best Practices) สู่แนวปฏิบัติการกำหนด บันทึกลง และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- 3.1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์
 - 3.1.2 ศึกษาระเบียบ ประกาศ และงานวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1.3 ออกแบบการวิเคราะห์
-

- 3.1.4 เก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.1.5 วิเคราะห์ข้อมูล
- 3.1.6 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.1.7 สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับรายการระหว่างกันและหลักการรวมงบการเงิน ตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายบัญชีภาครัฐ ได้มีการศึกษาแนวทางการบันทึกรายการ การตรวจสอบ และการตัดรายการระหว่างกัน ในการจัดทำงบการเงินภาพรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อจัดทำวิธีปฏิบัติและแนวทางการบันทึกรายการระหว่างกันในการปฏิบัติงานระบบระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ให้การรายงานงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความถูกต้อง ครบถ้วน สอดคล้องกับ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการปรับระบบการทำงานแบบเดิมเป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ (Bring Current Work Practices In Line With Best Practices) สู่แนวปฏิบัติที่กำหนด บันทึก และ ตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วย เอกสารและข้อมูลระบบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 3.3.1 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับรายการระหว่างกัน (Intercompany Transactions)
- 3.3.2 ทฤษฎีการควบคุม (Control Theory)
- 3.3.3 มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง (Relevant Accounting Standards)
 - 3.3.3.1 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 เรื่อง งบการเงินรวม
 - 3.3.3.2 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่

เกี่ยวข้องกับ

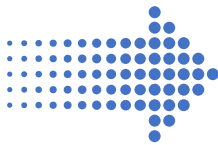

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสารและระบบที่เกี่ยวข้อง เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้ว ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปประเด็นปัญหาและแปลความหมายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับรายการระหว่างกัน และหลักการรวมงบการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยนำทฤษฎีเกี่ยวข้องกับรายการระหว่างกัน ทฤษฎีการควบคุม และมาตรฐานการรายงานทางการเงิน เรื่องงบการเงินรวม มาตรฐานการบัญชี เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน วิเคราะห์ร่วมเพื่อหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การศึกษาการปรับระบบการทำงานแบบเดิมเป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ (Bring Current Work Practices In Line With Best Practices) สู่แนวปฏิบัติที่กำหนด บันทึกลง และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) เพื่อจัดการการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จากการรวบรวมและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี งานวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานบัญชีภาครัฐและนโยบายบัญชีภาครัฐ ซึ่งได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์แนวทางการกำหนด บันทึกลง และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกัน (Intercompany Transactions) ในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อสนับสนุนการจัดการจัดการการเงินรวมที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถตรวจสอบได้การวิเคราะห์นี้ได้การศึกษามาตรฐานบัญชีภาครัฐและนโยบายบัญชีภาครัฐและการพิจารณา จากโครงสร้างระบบบัญชี (One-Book GL) ที่ใช้ชุดผังบัญชี (Chart of Accounts - COA) เดียวกันสำหรับทุกหน่วยงาน/คณะ/ศูนย์ (Divisions) ทั้ง 52 แห่งภายใต้ 1 Business Unit (BU) หรือ 1 Legal Entity ซึ่งทำให้การใช้ Intercompany Segment (KKU_INTERCO) มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นผลการวิเคราะห์ ดังนี้

- 4.1 ภาพรวมการกำหนดรายการระหว่างกัน (KKU_INTERCO)
- 4.2 การวิเคราะห์แนวทางการบันทึกและตรวจสอบรายการตามกลุ่ม KKU_INTERCO
- 4.3 การเปรียบเทียบกระบวนการทำงานเดิมและกระบวนการใหม่
- 4.4 สรุปผลการวิเคราะห์

4.1 ภาพรวมการกำหนดรายการระหว่างกัน (KKU_INTERCO)

ตามที่คุณสอบบัญชีได้มีข้อสังเกตจากการตรวจสอบงบการเงินประจำปีงบประมาณ 2566 พบว่า การจัดทำรายงานการเงิน (การตรวจสอบรายการระหว่างกัน) ซึ่งผู้สอบบัญชีได้แจ้งว่า มหาวิทยาลัยไม่มีการตรวจสอบรายการระหว่าง บุคคล หรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และระหว่าง 4 ส่วนงานก่อนการจัดทำงบการเงินรวมในปี 2566 ทำให้พบผลต่างของรายการระหว่างกัน ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้กำหนด Intercompany Segment (KKU_INTERCO) เพื่อควบคุมและติดตามรายการที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานภายใน ทำให้สามารถกระทบบยอด (Reconcile) และตัดรายการระหว่างกัน (Eliminate Intra-transactions) ได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อจัดทำงบการเงินรวม การกำหนด KKU_INTERCO แบ่งออกเป็นกลุ่มหลัก ๆ ดังนี้

4.1.1 KKU_INTERCO 0: ค่าเริ่มต้น (Default Value) – ใช้สำหรับรายการที่ยังไม่ได้ระบุหรือจำแนกเป็นรายการระหว่างกันประเภทอื่น

4.1.2 KKU_INTERCO 1: รายการโอนงบประมาณระหว่างกัน (กรณีโอนงบประมาณให้โดยไม่ใช้การยืม ไม่รวม 4 ส่วนงานและวิสาหกิจ)

4.1.3 KKU_INTERCO 2: รายการโอนเงิน-รับเงิน

4.1.4 KKU_INTERCO 3: รายการรายได้-ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน (ไม่รวมรายการที่เกิดจากธุรกรรมกับหน่วยงานวิสาหกิจ)

4.1.5 KKU_INTERCO 4: รายการลูกหนี้-เจ้าหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษาระหว่างกัน (เฉพาะ 4 ส่วนงาน)

4.1.6 KKU_INTERCO 5: รายการลูกหนี้-เจ้าหนี้ระหว่างกัน กรณีให้บริการระหว่างกัน (Inactive)

4.1.7 KKU_INTERCO 6: รายการลูกหนี้-เจ้าหนี้วิสาหกิจ (เฉพาะที่เกิดรายการธุรกรรมกับหน่วยงานวิสาหกิจเท่านั้น)

4.1.8 KKU_INTERCO 7: รายการเงินให้ยืม-เงินกู้ยืมระหว่างกัน (รวมถึงกรณีโอนงบประมาณให้โดยการให้ยืม)

4.1.9 KKU_INTERCO 8: รายการโอน-รับโอนทรัพย์สิน หนี้สินระหว่างกัน

4.2 การวิเคราะห์แนวทางการบันทึกและตรวจสอบรายการตามกลุ่ม KKU_INTERCO

4.2.1 KKU_INTERCO Group 1: รายการโอนงบประมาณระหว่างกัน

1. **วัตถุประสงค์** เพื่อควบคุมการโอนงบประมาณที่ไม่ใช่การยืมระหว่างหน่วยงาน (ยกเว้น 4 ส่วนงานและวิสาหกิจ)

2. ผังบัญชีที่เกี่ยวข้อง

รหัสผังบัญชี	ชื่อบัญชี
4302010000	บัญชีรายได้ระหว่างหน่วยงาน-รับโอนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น
5903040000	บัญชีหน่วยงานโอนงบประมาณให้หน่วยงานอื่น

3. กระบวนการ

กรณีที่ 1 งบประมาณที่ตั้งเดิมไว้ 11 segment ยังไม่กำหนด ใน Interco-segment “1” ให้ดำเนินการ ดังนี้

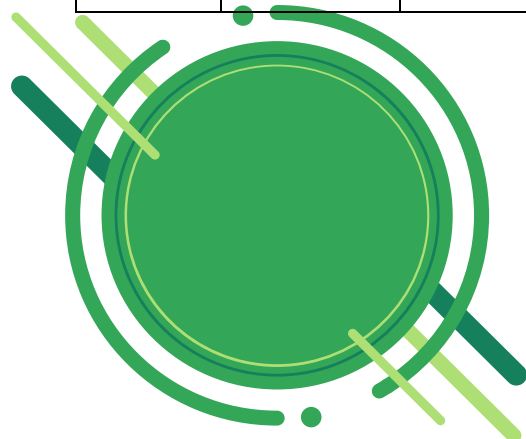
- 1) สร้างกล่องเพื่อรองรับใน Budgetary Control (ERP_FIN)
- 2) ส่วนงานต้องโอนงบประมาณภายในส่วนงาน โดยจากงบประมาณที่ตั้งไว้ Interco “0” มาตั้งใน Interco “1” ดังนั้นต้องโอนภายในส่วนงานให้ระบุ “1” ใน Interco-segment ดังตัวอย่าง

โอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002016	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินการของคณะศิลปกรรมศาสตร์
Project	127292	โครงการถนนศิลปะ (Art Lane)
Interco	0	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Future	2568	Budget Period 2568

รับโอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002016	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินการของคณะศิลปกรรมศาสตร์
Project	127292	โครงการถนนศิลปะ (Art Lane)
Interco	1	รายการโอนงบประมาณระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

3) ส่วนงานโอนงบประมาณข้ามส่วนงาน

โอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002016	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินการของคณะศิลปกรรมศาสตร์
Project	127292	โครงการถนนศิลปะ (Art Lane)
Interco	1	รายการโอนงบประมาณระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

รับโอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	24	คณะศิลปกรรมศาสตร์
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002016	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินการของคณะศิลปกรรมศาสตร์
Project	127292	โครงการถนนศิลปะ (Art Lane)
Interco	1	รายการโอนงบประมาณระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

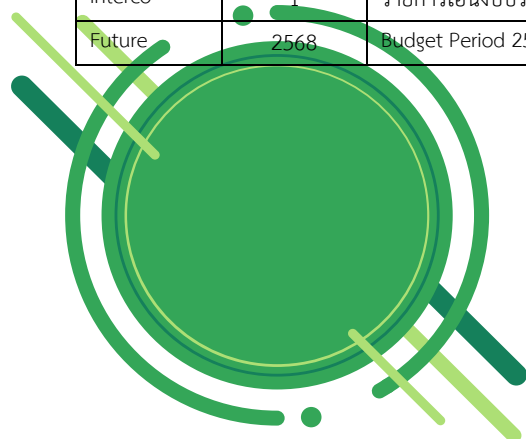
กรณีที่ 2 งบประมาณที่ตั้งไว้ 11 segment ได้ มีการกำหนดใน Interco-segment “1” แล้วให้ดำเนินการ ส่วนงานโอนงบประมาณข้ามส่วนงาน (ไม่ต้องสร้างกล่องและดำเนินการโอนข้าม BU/Division) ดังนี้

โอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002016	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินการของคณะศิลปกรรมศาสตร์
Project	127292	โครงการถนนศิลปะ (Art Lane)
Interco	1	รายการโอนงบประมาณระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

รับโอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	24	คณะศิลปกรรมศาสตร์
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002016	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินการของคณะศิลปกรรมศาสตร์
Project	127292	โครงการถนนศิลปะ (Art Lane)
Interco	1	รายการโอนงบประมาณระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

4. การบันทึกบัญชี

BU โอนงบประมาณ	BU รับโอนงบประมาณ	BU 01
DR บัญชีหน่วยงานโอน งบประมาณให้หน่วยงานอื่น CR บัญชีเงินฝากส่วนกลาง	DR บัญชีเงินฝากส่วนกลาง CR บัญชีรายได้ระหว่าง หน่วยงาน-รับโอนงบประมาณจาก หน่วยงานอื่น	DR เงินฝาก-ส่วนงานโอนงบประมาณ (ระบุตามส่วนงานโอน/รับโอน) CR เงินฝาก-ส่วนงานรับโอน งบประมาณ

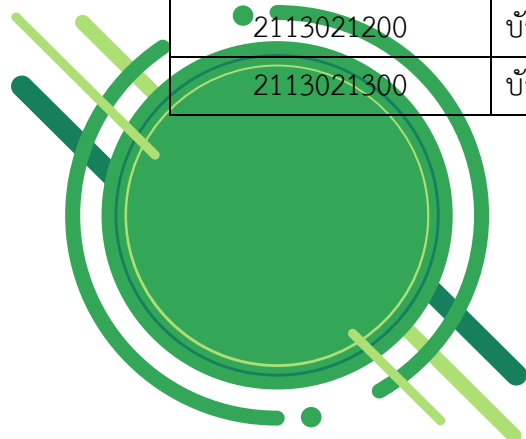
ข้อสังเกต: การใช้ Interco “1” มีผลทำให้ข้อมูลในการโอนงบประมาณสามารถรายงาน และสามารถตัดยอดได้ในการจัดทำงบการเงินรวม ซึ่งในขั้นตอนของการเตรียม Budget Control เป็นขั้นตอนที่สำคัญก่อนดำเนินการโอนงบประมาณจริง

4.2.2 KKU_INTERCO Group 2: รายการโอนเงิน-รับเงิน

1. **วัตถุประสงค์** แสดงการเคลื่อนไหวของเงินสดรับจริงและจ่ายจริงระหว่างหน่วยงาน (คณะ) กับส่วนกลาง (BU01)

2. ผังบัญชีที่เกี่ยวข้อง

รหัสผังบัญชี	ชื่อบัญชี
1101040000	บัญชีเงินฝากส่วนกลาง
2113020100	บัญชีเงินรับฝากคณะ-วิทยาศาสตร์
2113020200	บัญชีเงินรับฝากคณะ-เกษตรศาสตร์
2113020300	บัญชีเงินรับฝากคณะ-วิศวกรรมศาสตร์
2113020400	บัญชีเงินรับฝากคณะ-ศึกษาศาสตร์
2113020500	บัญชีเงินรับฝากคณะ-พยาบาลศาสตร์
2113020600	บัญชีเงินรับฝากคณะ-แพทยศาสตร์
2113020700	บัญชีเงินรับฝากคณะ-มนุษยศาสตร์
2113020800	บัญชีเงินรับฝากคณะ-เทคนิคการแพทย์
2113020900	บัญชีเงินรับฝากคณะ-บัณฑิตวิทยาลัย
2113021000	บัญชีเงินรับฝากคณะ-สาธารณสุขศาสตร์
2113021100	บัญชีเงินรับฝาก-สำนักหอสมุด
2113021200	บัญชีเงินรับฝากคณะ-ทันตแพทยศาสตร์
2113021300	บัญชีเงินรับฝากคณะ-เภสัชศาสตร์

รหัสผังบัญชี	ชื่อบัญชี
2113021400	บัญชีเงินรับฝากคณะ-เทคโนโลยี
2113021500	บัญชีเงินรับฝาก-สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล
2113021600	บัญชีเงินรับฝากคณะ-สัตวแพทยศาสตร์
2113021700	บัญชีเงินรับฝากคณะ-สถาปัตยกรรมศาสตร์
2113021800	บัญชีเงินรับฝาก-สำนักบริการวิชาการ
2113021900	บัญชีเงินรับฝาก-ศูนย์หัวใจสิริกิติ์
2113022000	บัญชีเงินรับฝากคณะ-บริหารธุรกิจและการบัญชี
2113022100	บัญชีเงินรับฝาก-สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ
2113022200	บัญชีเงินรับฝากคณะ-ศิลปกรรมศาสตร์
2113022300	บัญชีเงินรับฝาก-วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ
2113022400	บัญชีเงินรับฝาก-คณะสหวิทยาการ
2113022500	บัญชีเงินรับฝากคณะ-นิติศาสตร์
2113022600	บัญชีเงินรับฝาก-สาธิตมหาวิทยาลัย
2113022700	บัญชีเงินรับฝาก-โรงพยาบาลศรีนครินทร์
2113022800	บัญชีเงินรับฝาก-โรงพยาบาลทันตกรรม
2113022900	บัญชีเงินรับฝาก-โรงพยาบาลสัตว์
2113023000	บัญชีเงินรับฝาก-คณะเศรษฐศาสตร์
2113023100	บัญชีเงินรับฝาก-วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์

3. กระบวนการ

กรณีที่ 1 การจ่าย ส่วนงานจัดทำใบส่งจ่าย (AP INVIOCE) และกองคลังดำเนินการจ่ายให้ supplier (AP PAYMENT) เรียบร้อยแล้ว ระบบดำเนิน Post คู่บัญชีระหว่างส่วนงานอัตโนมัติ (Auto Post to GL)

กรณีที่ 2 การออกใบเสร็จรับเงิน รับรู้รายได้ เมื่อส่วนงาน/หน่วยงานดำเนินการนำฝากเงินในระบบ ระบบดำเนิน Post คู่บัญชีระหว่างส่วนงานอัตโนมัติ (Auto Post to GL)

4. การบันทึกบัญชี

รายการ	ส่วนงาน/หน่วยงาน	สำนักงานอธิการบดี (BU01)
รายการบันทึกบัญชีจากรายการโอนเงิน		
1) การสร้าง Invoice	DR รหัสรายจ่าย (ตามประเภท ค่าใช้จ่าย) CR รหัสฝั่งบัญชีเจ้าหนี้	ไม่บันทึก
2) จ่ายเจ้าหนี้ โดย payment Business unit 01	DR รหัสบัญชีเจ้าหนี้..... CR บัญชีเงินฝากส่วนกลาง	Dr เงินรับฝาก-ส่วนงาน/ หน่วยงาน CR บัญชีพักเงินฝาก ธนาคาร -ออมทรัพย์ ธ.ไทย พาณิชย์ 402-4-38236-5
รายการบันทึกบัญชีจากรายการรับเงิน		
1) ออกใบเสร็จรับเงิน	DR Bank Clearing (ตามประเภทการ เลือก) CR ลูกหนี้ (ตามประเภท)/รายได้ (ตามประเภท)	ไม่บันทึก
2) นำส่งเงิน	DR บัญชีเงินฝากส่วนกลาง CR Bank Clearing (ตามประเภท การเลือก)	DR Bank Clearing (ตามประเภท การเลือก) CR เงินรับฝาก-ส่วน งาน/หน่วยงาน

ข้อสังเกต: Interco “2” แสดงการดำเนินงานของ BU01 (ส่วนกลาง) ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนกลาง
ทางการเงิน (Centralized Treasury) โดยมีบัญชีเงินรับฝากของแต่ละคณะ (211302xxxx) เป็นคู่บัญชี
ระหว่างกันในการบันทึก

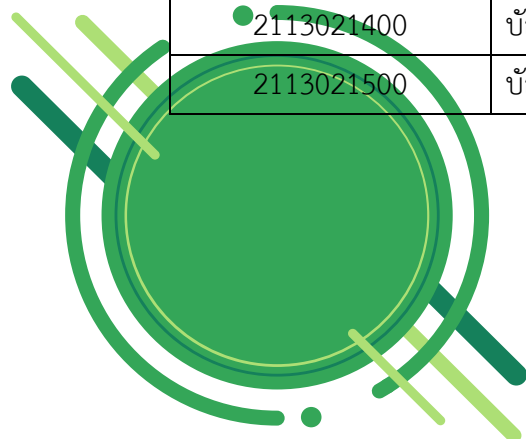

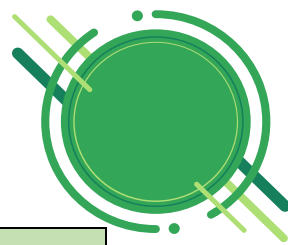
4.2.3 KKU_INTERCO Group 3: รายการรายได้-ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน

1. **วัตถุประสงค์** เพื่อติดตามธุรกรรมที่สร้างรายได้ให้หน่วยงานหนึ่งและเป็นค่าใช้จ่ายระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย (ไม่รวมวิสาหกิจ) เช่น ค่าบริการ, ค่าธรรมเนียมใช้ทรัพยากร, ค่าวิเคราะห์ทดสอบ, ค่าสมทบต่างๆรายการเรียกเก็บค่าบริการระหว่างหน่วยงาน (เป็นรายได้ของหน่วยงานผู้ให้บริการและเป็นค่าใช้จ่ายของหน่วยงานผู้รับบริการ) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ทรัพยากรหรือสถานที่ระหว่างหน่วยงาน การให้บริการทางวิชาการระหว่างส่วนงาน การวิเคราะห์ ทดสอบหรือตรวจสอบโดยห้องปฏิบัติการของหน่วยงานหนึ่งให้กับอีกหน่วยงานหนึ่ง การให้บริการตรวจรักษาหรือบริการทางการแพทย์ระหว่างหน่วยงาน การให้บริการฝึกอบรมหรือจัดสัมมนาหน่วยงานหนึ่งให้กับอีกหน่วยงานหนึ่ง การให้บริการออกแบบ วิจัยหรือที่ปรึกษาระหว่างหน่วยงาน การให้บริการซ่อมบำรุงหรือดูแลระบบโดยหน่วยงานหนึ่งให้กับอีกหนึ่ง รวมถึงค่าตอบแทนการใช้บุคลากรร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การจัดสรรค่าใช้จ่ายส่วนกลาง (Overhead) ระหว่างหน่วยงาน รวมถึงการสมทบให้มหาวิทยาลัย

2. ผังบัญชีที่เกี่ยวข้อง

รหัสผังบัญชี	ชื่อบัญชี
1101040000	บัญชีเงินฝากส่วนกลาง
2113020100	บัญชีเงินรับฝากคณะ-วิทยาศาสตร์
2113020200	บัญชีเงินรับฝากคณะ-เกษตรศาสตร์
2113020300	บัญชีเงินรับฝากคณะ-วิศวกรรมศาสตร์
2113020400	บัญชีเงินรับฝากคณะ-ศึกษาศาสตร์
2113020500	บัญชีเงินรับฝากคณะ-พยาบาลศาสตร์
2113020600	บัญชีเงินรับฝากคณะ-แพทยศาสตร์
2113020700	บัญชีเงินรับฝากคณะ-มนุษยศาสตร์
2113020800	บัญชีเงินรับฝากคณะ-เทคนิคการแพทย์
2113020900	บัญชีเงินรับฝากคณะ-บัณฑิตวิทยาลัย
2113021000	บัญชีเงินรับฝากคณะ-สาธารณสุขศาสตร์
2113021100	บัญชีเงินรับฝาก-สำนักหอสมุด
2113021200	บัญชีเงินรับฝากคณะ-ทันตแพทยศาสตร์
2113021300	บัญชีเงินรับฝากคณะ-เภสัชศาสตร์
2113021400	บัญชีเงินรับฝากคณะ-เทคโนโลยี
2113021500	บัญชีเงินรับฝาก-สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล

รหัสผังบัญชี	ชื่อบัญชี
2113021600	บัญชีเงินรับฝากคณะสัตวแพทยศาสตร์
2113021700	บัญชีเงินรับฝากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
2113021800	บัญชีเงินรับฝากสำนักบริการวิชาการ
2113021900	บัญชีเงินรับฝากศูนย์หัวใจสิริกิติ์
2113022000	บัญชีเงินรับฝากคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี
2113022100	บัญชีเงินรับฝากสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ
2113022200	บัญชีเงินรับฝากคณะศิลปกรรมศาสตร์
2113022300	บัญชีเงินรับฝากวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ
2113022400	บัญชีเงินรับฝากคณะสหวิทยาการ
2113022500	บัญชีเงินรับฝากคณะนิติศาสตร์
2113022600	บัญชีเงินรับฝากสาธิตมหาวิทยาลัย
2113022700	บัญชีเงินรับฝากโรงพยาบาลศรีนครินทร์
2113022800	บัญชีเงินรับฝากโรงพยาบาลทันตกรรม
2113022900	บัญชีเงินรับฝากโรงพยาบาลสัตว์
2113023000	บัญชีเงินรับฝากคณะเศรษฐศาสตร์
2113023100	บัญชีเงินรับฝากวิทยาลัยการคอมพิวเตอร์

3. กระบวนการ

1) การรับรู้รายได้ (หน่วยงานผู้ให้บริการ)

1.1) สร้างใบแจ้งหนี้ AR (ใบเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ AR Module) ระบุ Interco “3” และ เลือก Transaction Type “ใบแจ้งหนี้ระหว่างหน่วยงาน-...” Invoice Lines => Memo line เลือกรายการรายรับ และให้ระบุ Interco-segment “3” ส่งใบแจ้งหนี้ AR (ใบเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ AR Module) แก่ส่วนงาน

1.2) การบันทึกบัญชี

DR ลูกหนี้-ระหว่างส่วนงาน (Interco “3”)

CR รายได้ (Interco “3”)

2) การรับรู้ค่าใช้จ่าย (หน่วยงานผู้รับบริการ)

ส่วนงาน มีภาระหนี้ที่จะต้องจ่ายให้ส่วนงานอื่น ส่วนงานต้องตรวจสอบงบประมาณที่ตั้งไว้ 11 segment นั้น ใน Interco-segment มีการกำหนด “3” ดังนี้

2.1) สร้างกล่องเพื่อรองรับใน Budgetary Control (ERP_FIN)

2.2) ส่วนงานต้องโอนงบประมาณภายในส่วนงาน โดยจากงบประมาณที่ตั้งไว้

Interco-segment “0” มาตั้งใน Interco-segment “3”

โอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	47	คณะแพทยศาสตร์ - โรงพยาบาลศรีนครินทร์
Cost Center	07060	โรงพยาบาลศรีนครินทร์
Account	1105030000	ค่าวัสดุ
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	3001	แผนงานบริการรักษาพยาบาล
Subplan	003001	การเพิ่มศักยภาพการให้บริการรักษาพยาบาลโรงพยาบาลศรีนครินทร์
Project	101104	การบริการรักษาพยาบาล
Interco	0	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Future	2568	Budget Period 2568

รับโอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	47	คณะแพทยศาสตร์ - โรงพยาบาลศรีนครินทร์
Cost Center	07060	โรงพยาบาลศรีนครินทร์
Account	1105030000	ค่าวัสดุ
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	3001	แผนงานบริการรักษาพยาบาล
Subplan	003001	การเพิ่มศักยภาพการให้บริการรักษาพยาบาลโรงพยาบาลศรีนครินทร์
Project	101104	การบริการรักษาพยาบาล
Interco	3	รายการรายได้-ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

2.3) เมื่อมีการโอนงบประมาณเรียบร้อยแล้ว ส่วนงานดำเนินการเบิกจ่ายต่อไป

2.4) การบันทึกบัญชี

สร้าง Invoice AP_BU ส่งจ่าย	Payment จ่าย
DR ค่าใช้จ่าย (Interco-segment 3) CR เจ้าหนี้ - ระหว่างส่วนงาน (Interco-segment 3)	กรณีที่ 1 Payment – Non Cash (ทีมพัฒนาระบบอยู่ ระหว่างดำเนินการ โดยผูกบัญชี 1106041200 บัญชี Non Cash) <u>BU ส่งจ่าย</u> DR เจ้าหนี้ – ระหว่างส่วนงาน (Interco-Segment 3) CR เงินฝากสวนกลาง <u>BU01 สำนักงานอธิการบดี</u> DR เงินรับฝากส่วนงาน CR 1106041200 บัญชี Non Cash กรณีที่ 2 Payment – Cash กองคลัง payment ให้ส่วน งาน (4 ส่วนงาน คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยนานาชาติ คณะนิติศาสตร์) <u>BU ส่งจ่าย</u> DR เจ้าหนี้ – ระหว่างส่วนงาน (Interco-Segment 3) CR เงินฝากสวนกลาง <u>BU01 สำนักงานอธิการบดี</u> DR เงินรับฝากส่วนงาน CR บัญชีพักเงินฝากธนาคาร

3) การจ่ายชำระหนี้ (Payment)

เมื่อส่วนงานได้รับแจ้งการรับชำระหนี้ ส่วนงานที่เรียกเก็บเงินดำเนินการ ดังนี้

กรณีที่ 1 รับชำระหนี้ – Non Cash (ที่มพัฒนาระบบอยู่ระหว่างดำเนินการ โดย
ผังบัญชี 1106041200 บัญชี Non Cash)บันทึกรับชำระหนี้ ระบบ AR - Create Receipt ==> Receipt
Type “Standard” ระบบจะออกเป็นใบรับชำระหนี้ให้ส่วนงาน

BU-เรียกเก็บ ออกใบรับชำระหนี้	BU นำฝากเงิน	BU01 สำนักงานอธิการบดี
DR 1106041200 บัญชี Non Cash CR ลูกหนี้-ระหว่างกัน (Interco- segment 3)	DR เงินฝากส่วนกลาง CR 1106041200 บัญชี Non Cash	DR 1106041200 บัญชี Non Cash CR เงินรับฝาก-ส่วนงาน (BU-เรียกเก็บ)

กรณีที่ 2 รับชำระหนี้ – Cash (หน่วยงานผู้ให้บริการ)

ส่วนงานออกใบเสร็จรับเงิน ระบบ AR - Create Receipt ==> Receipt Type
“Standard”

4) การจัดสรรรายได้/ค่าใช้จ่าย (GL)

4.1) รายการจัดสรรรายได้/ค่าใช้จ่าย รายการตัดจากรายรับจริงจากส่วนงาน เพื่อ
สมทบกองทุนรวม 5% สาธารณูปโภค 5%

4.2) รายการจัดสรรระหว่างรายได้/ค่าใช้จ่าย นอกเหนือจากข้อ
ตัวอย่าง สมทบกองทุนรวม 5 %

ส่วนงานสมทบ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	47	คณะแพทยศาสตร์ - โรงพยาบาลศรีนครินทร์
Cost Center	07060	โรงพยาบาลศรีนครินทร์
Account	5903020000	บัญชีค่าใช้จ่ายโอนให้กองทุนรวม 5%
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Subplan	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Project	000000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Interco	3	รายการรายได้-ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

ส่วนกลางรับรู้การสมทบจากส่วนงาน

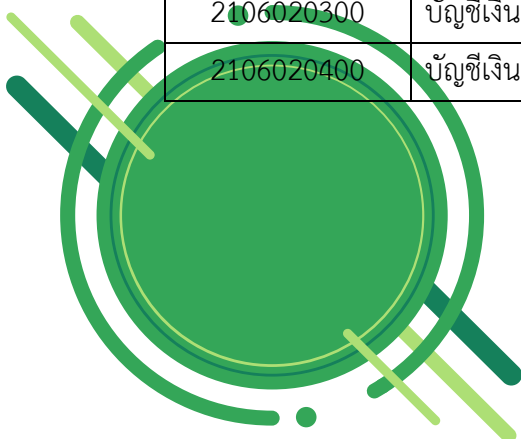
Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	4302020000	บัญชีรายได้รับโอนกองทุนรวม 5% จาก รายรับจริง
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Subplan	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Project	000000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Interco	3	รายการรายได้-ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

4.2.4 KKU_INTERCO Group 4: รายการลูกหนี้-เจ้าหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษาระหว่างกัน

1. **วัตถุประสงค์:** ติดตามค่าธรรมเนียมการศึกษาที่เกิดขึ้นระหว่าง 4 ส่วนงานเฉพาะ (คณะ
นิติศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตการการจัดการ วิทยาลัยนานาชาติ วิทยาลัยปกครองท้องถิ่น) กับส่วนกลาง

2. ผังบัญชีที่เกี่ยวข้อง

รหัสผังบัญชี	ชื่อบัญชี
1102040208	บัญชีลูกหนี้ระหว่างหน่วยงาน- ค่าธรรมเนียมการศึกษา
2106020100	บัญชีเงินรับฝากที่ต้องจ่ายคืน - วิทยาลัยบัณฑิตการการจัดการ (กรณีค่าธรรมเนียมการศึกษา)
2106020200	บัญชีเงินรับฝากที่ต้องจ่ายคืน-วิทยาลัยปกครองส่วนท้องถิ่น (กรณีค่าธรรมเนียมการศึกษา)
2106020300	บัญชีเงินรับฝากที่ต้องจ่ายคืน-วิทยาลัยนานาชาติ (กรณีค่าธรรมเนียมการศึกษา)
2106020400	บัญชีเงินรับฝากที่ต้องจ่ายคืน-คณะนิติศาสตร์ (กรณีค่าธรรมเนียมการศึกษา)

3. กระบวนการ

- 1) การรับรู้รายได้ (4 ส่วนงาน) จัดทำใบแจ้งหนี้ AR ระบุ Interco “4”

DR ลูกหนี้ระหว่างหน่วยงาน-ค่าธรรมเนียม (Interco “4”)

CR รายได้ (Interco “4”)

- 2) การรับรู้รายจ่าย (ส่วนกลาง - BU01) ส่วนดำเนินการใบสั่งจ่าย AP เพื่อสั่งจ่าย

2.1) จัดทำใบสั่งจ่าย AP เพื่อจ่ายให้ 4 ส่วนงาน ระบุ Account เป็น

210602xxxx (Interco “4”) ดังตัวอย่าง

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	01001	สำนักงานอธิการบดี
Account	2106020100	บัญชีเงินรับฝากที่ต้องจ่ายคืน – วิทยาลัยบัณฑิตการการจัดการ (กรณี ค่าธรรมเนียมการศึกษา)
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Subplan	000000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Project	000000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Interco	4	รายการลูกหนี้-เจ้าหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษาระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

- 2.2) สร้าง Invoice AP

DR 210602xxxx (Interco “4”),

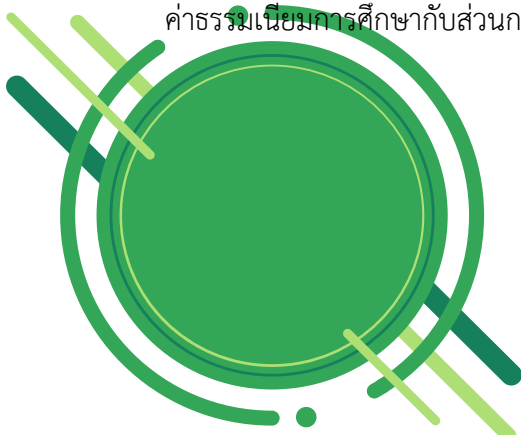
CR เจ้าหนี้-ระหว่างส่วนงาน (Interco “4”)

- 2.3) Paymentจ่าย

DR เจ้าหนี้-ระหว่างส่วนงาน (Interco “4”)

CR บัญชีพักเงินฝากธนาคาร

ข้อสังเกต: เป็นกระบวนการเฉพาะสำหรับ 4 ส่วนงาน ทำให้การรายงาน การติดตามและการกระทบยอด
ค่าธรรมเนียมการศึกษากับส่วนกลางได้อย่างถูกต้อง

4.2.5 KKU_INTERCO Group 6: รายการลูกหนี้-เจ้าหนี้วิสาหกิจ

1. **วัตถุประสงค์** ติดตามรายการธุรกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานในมหาวิทยาลัย กับ หน่วยงานวิสาหกิจของมหาวิทยาลัย ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นรายการประเภท การให้บริการระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงานวิสาหกิจ (การจ้างบริการต่าง ๆ การให้คำปรึกษาหรือบริการวิชาการระหว่างกัน) การซื้อขายสินค้าระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงานวิสาหกิจ (การซื้อวัสดุ อุปกรณ์ หรือสินค้าจากหน่วยงานวิสาหกิจ) การให้เช่าทรัพย์สินหรือพื้นที่ (เช่น มหาวิทยาลัยให้หน่วยงานวิสาหกิจเช่าอาคาร สถานที่ หรือพื้นที่ การให้ใช้สาธารณูปโภคและเรียกเก็บค่าบริการ) การให้เงินอุดหนุนหรือเงินสนับสนุน (มหาวิทยาลัยให้เงินอุดหนุนแก่หน่วยงานวิสาหกิจ) การร่วมทุนหรือลงทุนระหว่างกัน (การลงทุนของมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานวิสาหกิจ การจัดสรรผลประโยชน์หรือเงินปันผลจากวิสาหกิจให้มหาวิทยาลัย)

2. ผังบัญชีที่เกี่ยวข้อง

รหัสผังบัญชี	ชื่อบัญชี
1102040209	บัญชีลูกหนี้หน่วยงานวิสาหกิจ
2101030300	บัญชีเจ้าหนี้หน่วยงานวิสาหกิจ

3. บัญชีตามประเภทรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น แสดงได้ดังนี้

รายการ	รายการบัญชี
กรณีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นจากซื้อ/ขายสินค้า ค่าตอบแทน การจ้างเหมาบริการ และให้บริการอื่นกับหน่วยงานวิสาหกิจ	ค่าใช้จ่ายตามประเภทที่เกิดขึ้น
กรณีส่วนงาน/หน่วยงานได้รับรายได้จากส่วนงานวิสาหกิจ	4203050500 บัญชีรายได้จากหน่วยงานวิสาหกิจ
กรณีบันทึกบัญชีตัดรายการระหว่างกัน บัญชีค่าวัสดุ	ค่าวัสดุตามประเภทที่เกิดขึ้น
กรณีบันทึกตัดรายการระหว่างกันซึ่งบัญชีค่าใช้จ่ายหมวดอื่น	ค่าใช้จ่ายตามประเภทที่เกิดขึ้น

4. กระบวนการ

- 1) การรับรู้รายได้ (หน่วยงาน มข. ที่ให้บริการ/ขายแก่วิสาหกิจ)

สร้างใบแจ้งหนี้ AR (ใบเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ AR Module) ในระบบ ERP โดยต้องระบุ Interco-segment “6” เลือก Transaction Type ใบแจ้งหนี้ระหว่างหน่วยงาน-..... และ Invoice Lines => Memo line เลือกรายการรายรับ และให้ระบุ Interco-segment “6” รับชำระหนี้ผ่าน AR Receipt Type “Standard”

- 2) การรับชำระหนี้

บันทึกการรับชำระหนี้ ระบบ AR - Create Receipt => Receipt Type “Standard”

- 3) การรับรู้ค่าใช้จ่าย (หน่วยงาน มข. ที่รับบริการ/ซื้อจากวิสาหกิจ)

เมื่อส่วนงาน ได้รับใบแจ้งหนี้เรียกเก็บจากหน่วยงานวิสาหกิจ จากการให้บริการ หรือ ค่าวัสดุ ส่วนงานต้องตรวจสอบงบประมาณที่ตั้งไว้ 11 segment นั้น ใน Interco-segment มีการกำหนด “6” หรือยัง หากยังให้ดำเนินการ ดังนี้

3.1) สร้างกล่องเพื่อรองรับใน Budgetary Control (ERP_FIN)

3.2) ส่วนงานต้องโอนงบประมาณภายในส่วนงาน โดยจากงบประมาณที่ตั้งไว้ Interco-segment “0” มาตั้งใน Interco-segment “6” เพื่อให้มีเงินทุนเพียงพอในการเบิกจ่าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5203020000	ค่าใช้สอย
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002901	สนับสนุนการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัย
Project	125733	โครงการจ้างเจ้าหน้าที่บริหารจัดการศูนย์อาหารและบริการ
Interco	0	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Future	2568	Budget Period 2568

รับโอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5203020000	ค่าใช้สอย
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002901	สนับสนุนการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัย
Project	125733	โครงการจ้างเจ้าหน้าที่บริหารจัดการศูนย์อาหารและบริการ
Interco	6	รายการลูกหนี้-เจ้าหนี้ระหว่างกัน กรณีให้บริการระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

4) เมื่อมีการโอนงบประมาณเรียบร้อยแล้ว ส่วนงานดำเนินการเบิกจ่าย กองคลังโอนจ่ายให้หน่วยงานวิสาหกิจ

ข้อสังเกต: การใช้ Interco "6" ช่วยแยกธุรกรรมทางการเงินของวิสาหกิจออกจากรายการระหว่างหน่วยงานหรือส่วนงานปกติ จึงมีผลทำให้การจัดทำงานการเงินเฉพาะส่วนวิสาหกิจและการตัดรายการในการจัดทำงานการเงินรวมได้อย่างถูกต้อง

4.2.6 KKU_INTERCO Group 7: รายการเงินให้ยืม-เงินกู้ยืมระหว่างกัน (Inactive)

1. **วัตถุประสงค์** เพื่อติดตามการให้ยืมและกู้ยืมเงินระหว่างหน่วยงาน รวมถึงโอนงบประมาณให้โดยการให้ยืมระหว่างกัน

2. **ผังบัญชีที่เกี่ยวข้อง**

รหัสผังบัญชี	ชื่อบัญชี
1102030100	บัญชีเงินให้ยืมกับหน่วยงาน
2111020300	บัญชีเงินกู้ยืม - ระยะสั้น
2204030000	บัญชีเงินกู้ยืม - ระยะยาว

3. **กระบวนการ**

กรณีที่ 1 การเบิกจ่ายเพื่อให้ส่วนงานยืม (4 ส่วนงานและวิสาหกิจ)

ด้านผู้ให้ยืมเงิน

เมื่อส่วนงานได้รับอนุมัติให้ส่วนงานคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติ วิทยาลัยปกครองส่วนท้องถิ่น วิทยาลัยนานาชาติ และหน่วยงานวิสาหกิจ ยืม ส่วนงานต้องตรวจสอบงบประมาณที่ตั้งไว้ 11 segment ใน Interco-segment มีการกำหนด “7” ดังนี้

1) สร้างกล่องเพื่อรองรับใน Budgetary Control (ERP_FIN)

2) ส่วนงานต้องโอนงบประมาณภายในส่วนงาน โดยจากงบประมาณที่ตั้งไว้ Interco-segment “0” มาตั้งใน Interco-segment “7” เพื่อให้มีเงินทุนเพียงพอในการเบิกจ่าย ดังตัวอย่าง

โอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002001	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินงานส่วนกลาง
Project	111991	สนับสนุนการบริหารจัดการกลางของมหาวิทยาลัย
Interco	0	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Future	2568	Budget Period 2568

รับโอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002001	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินงานส่วนกลาง
Project	111991	สนับสนุนการบริหารจัดการกลางของมหาวิทยาลัย
Interco	7	รายการเงินให้ยืม-เงินกู้ยืมระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

3) เมื่อมีการโอนงบประมาณเรียบร้อยแล้ว ส่วนงานดำเนินการเบิกจ่าย กองคลังโอนเงินให้ 4 ส่วนงานและหน่วยงานวิสาหกิจ

4) การบันทึกบัญชี

Invoice- AP BU-ส่วนงานให้ยืม	Payment
DR ค่าใช้จ่าย (Interco-segment 7) CR เจ้าหนี้ - ระหว่างหน่วยงาน (Interco-Segment 7)	<u>BU ส่วนงานให้ยืม</u> DR เจ้าหนี้- ระหว่างกัน (Interco "7") CR เงินฝากส่วนงานกลาง <u>BU01 สำนักงานอธิการบดี</u> DR เงินรับฝาก - หน่วยงาน/ส่วนงาน CR บัญชีพักเงินฝากธนาคาร

ด้านผู้ยืมเงิน

1) การรับรู้เงินให้ยืมส่วนงาน

เมื่อส่วนงานได้มีการโอนเงินยืม ให้อีกส่วนงานหนึ่ง ส่วนงานสร้างใบแจ้งหนี้ส่วนงานต้องสร้างใบแจ้งหนี้ AR (ใบเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ AR Module) ในระบบ ERP โดยต้องระบุ Interco-segment “7” เลือก

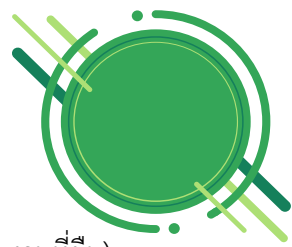
2) การรับรู้พักเงินให้ยืม

เมื่อมีการเบิกจ่ายและจ่ายให้ส่วนงานที่ยืม ส่วนงาน (ส่วนงานให้ยืม) บันทึกรายการในระบบแยกประเภทบัญชี GL เพื่อพักรอรองรับรายการที่มีการจัดทำใบแจ้งหนี้ AR ใบเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ AR Module)

3) การบันทึกบัญชี

การรับรู้เงินให้ยืมส่วนงาน	การรับรู้พักเงินให้ยืม
DR บัญชีเงินให้ยืมกับหน่วยงาน (Interco “7”) CR บัญชีพักเงินให้ยืม	DR บัญชีพักเงินให้ยืม CR ปรับลดค่าใช้จ่าย (ตามผังที่เบิกจ่าย)

กรณีที่ 2 การยืมโดยการโอนงบประมาณ(ส่วนงานให้ยืม) ไปให้ส่วนงานหนึ่ง (ส่วนงานที่ยืม)

เมื่อส่วนงานได้รับอนุมัติให้ส่วนงาน ส่วนงานต้องตรวจสอบงบประมาณที่ตั้งไว้ 11 segment นั้น ใน Interco-segment มีการกำหนด “7” ดังนี้

ด้านผู้ให้ยืม

- 1) สร้างกล่องเพื่อรองรับใน Budgetary Control (ERP_FIN)
- 2) ส่วนงานต้องโอนงบประมาณภายในส่วนงาน โดยจากงบประมาณที่ตั้งไว้ Interco-segment “0” มาตั้งใน Interco-segment “7” เพื่อให้มีเงินทุนเพียงพอในการเบิกจ่าย ดังตัวอย่าง

โอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002001	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินงานส่วนกลาง
Project	111991	สนับสนุนการบริหารจัดการกลางของมหาวิทยาลัย
Interco	0	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Future	2568	Budget Period 2568

รับโอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002001	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินงานส่วนกลาง
Project	111991	สนับสนุนการบริหารจัดการกลางของมหาวิทยาลัย
Interco	7	รายการเงินให้ยืม-เงินกู้ยืมระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

3) ส่วนงาน (ส่วนงานให้ยืม) โอนงบประมาณให้ส่วนงาน (ส่วนงานที่ยืม)

โอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	01	สำนักงานอธิการบดี
Cost Center	0100	สำนักงานอธิการบดี
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002001	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินงานส่วนกลาง
Project	111991	สนับสนุนการบริหารจัดการกลางของมหาวิทยาลัย
Interco	7	รายการเงินให้ยืม-เงินกู้ยืมระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

รับโอนงบประมาณ

Company	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Division	02	คณะวิทยาศาสตร์
Cost Center	0200	คณะวิทยาศาสตร์
Account	5401000000	เงินอุดหนุนทั่วไป
Fund	02	งบประมาณเงินรายได้
Service	0000	ค่าเริ่มต้น-Default Value
Plan	2001	แผนงานบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และหน่วยงาน
Subplan	002001	สนับสนุนการบริหารและการดำเนินงานส่วนกลาง
Project	111991	สนับสนุนการบริหารจัดการกลางของมหาวิทยาลัย
Interco	7	รายการเงินให้ยืม-เงินกู้ยืมระหว่างกัน
Future	2568	Budget Period 2568

4) ระบบบันทึกบัญชีอัตโนมัติ

4.1) สำนักงานอธิการบดี (ส่วนงานให้ยืม) โอนงบประมาณให้ส่วนงาน (ส่วนงานผู้ยืม)

BU โอนงบประมาณ (ส่วนงานให้ยืม)	BU รับโอนงบประมาณ (ส่วนงานที่ยืม)
DR 1102030100 บัญชีเงินให้ยืมกับหน่วยงาน (Interco-segment 7) CR 2113020000 เงินฝาก-ส่วนงานรับโอนงบประมาณ	DR 1101040000 บัญชีเงินฝากส่วนกลาง CR 2204030000 บัญชีเงินกู้ยืม-ระยะยาว (Interco-segment 7)

4.2) ส่วนงานหนึ่ง (ส่วนงานให้ยืม) โอนงบประมาณให้ส่วนหนึ่ง (ส่วนงานผู้ยืม)

BU โอนงบประมาณ (ส่วนงานให้ยืม)	BU รับโอนงบประมาณ (ส่วนงานที่ยืม)	BU 01
DR 1102030100 บัญชีเงินให้ยืมกับหน่วยงาน(Interco-segment 7) CR 1101040000 บัญชีเงินฝากส่วนกลาง	DR 1101040000 บัญชีเงินฝากส่วนกลาง CR 2204030000 บัญชีเงินกู้ยืม-ระยะยาว(Interco-segment 7)	DR 2113020000 เงินฝาก-ส่วนงานโอนงบประมาณ CR 2113020000 เงินฝาก-ส่วนงานรับโอนงบประมาณ

5) ส่วนงานโอนค้ำเงินยืม เมื่อส่วนงานค้ำเงินยืมโดยการโอนงบประมาณ จะกลับรายการคู่บัญชีจากการตั้งหนี้ไว้ ดังนี้

ตัวอย่าง สำนักงานอธิการบดี (ส่วนงานให้ยืม) โอนงบประมาณให้ส่วนงาน (ส่วนงานผู้ยืม)

BU โอนงบประมาณ (ส่วนงานค้ำเงินยืมงบประมาณ)	BU รับโอนงบประมาณ(ส่วนงานรับค้ำเงินยืมงบประมาณ)
DR 2204030000 บัญชีเงินกู้ยืม-ระยะยาว (Interco-segment 7) CR 1101040000 บัญชีเงินฝากส่วนกลาง	DR 2113020000 เงินฝาก-ส่วนงานรับโอนงบประมาณ CR 1102030100 บัญชีเงินให้ยืมกับหน่วยงาน (Interco-segment 7)

ตัวอย่าง สำนักงานอธิการบดี (ส่วนงานให้ยืม) โอนงบประมาณให้ส่วนงาน (ส่วนงานผู้ยืม)

BU โอนงบประมาณ (ส่วนงานค้ำเงินยืมงบประมาณ)	BU รับโอนงบประมาณ(ส่วนงานรับค้ำเงินยืมงบประมาณ)	BU 01
DR 2204030000 บัญชีเงินกู้ยืม-ระยะยาว (Interco-segment 7) CR 1101040000 บัญชีเงินฝากส่วนกลาง	DR 1101040000 บัญชีเงินฝากส่วนกลาง CR 1102030100 บัญชีเงินให้ยืมกับหน่วยงาน (Interco-segment 7)	DR 2113020000 เงินฝาก-ส่วนงานโอนค้ำเงินยืมงบประมาณ CR 2113020000 เงินฝาก-ส่วนงานรับโอนรับค้ำเงินงบประมาณ

ข้อสังเกต: กระบวนการให้ยืม (เบิกจ่ายเงินสด หรือ โอนงบประมาณ) การใช้ Interco “7” มีผลทำให้สามารถแยกประเภทหนี้สินและสินทรัพย์ที่เป็นเงินยืมระหว่างกันได้อย่างถูกต้อง

4.2.7 KKU_INTERCO Group 8: รายการโอน-รับโอนทรัพย์สิน หนี้สินระหว่างกัน

1. **วัตถุประสงค์** เพื่อติดตามรายการที่เกี่ยวข้องกับการโอนหรือรับโอนทรัพย์สินและหนี้สินระหว่างส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยรายการโอนทรัพย์สินถาวร ทรัพย์สินไม่มีตัวตน(การโอนสิทธิหรือทรัพย์สินทางปัญญา หรือการโอนสิทธิการใช้โปรแกรม) การโอนวัสดุและพัสดุคงคลัง รายการโอนหนี้สินระหว่างหน่วยงาน (โอนภาระหนี้ที่ผูกพันกับทรัพย์สิน โอนภาระผูกพันตามสัญญา หรือการโอนเงินประกันสัญญาหรือเงินกันต่าง ๆ)

2. ผังบัญชีที่เกี่ยวข้อง

รหัสผังบัญชี	ชื่อบัญชี
4303010000	บัญชีรายได้จากการรับโอนสินทรัพย์ระหว่างหน่วยงาน
4303020000	บัญชีรายได้จากการโอนหนี้สินระหว่างหน่วยงาน
5904010000	บัญชีค่าใช้จ่ายจากการโอนสินทรัพย์ระหว่างหน่วยงาน
5904020000	บัญชีค่าใช้จ่ายจากการโอนหนี้สินระหว่างหน่วยงาน

3. การบันทึกบัญชี

BU โอนทรัพย์สิน ระบบ FA	BU รับโอนทรัพย์สิน ระบบ FA
DR 5904010000 ค่าใช้จ่ายจากการโอนทรัพย์สินระหว่างกัน (Interco-segment 8) DR ค่าเสื่อมราคาสะสม CR ทรัพย์สิน	DR ทรัพย์สิน CR ค่าเสื่อมราคาสะสม CR รายได้จากการรับโอนทรัพย์สินระหว่างหน่วยงาน (Interco – segment 8)

ข้อสังเกต: การใช้ Interco “8” ในระบบ FA ช่วยให้การตัดจำหน่ายทรัพย์สินจากหน่วยงานโอน และการรับรู้ทรัพย์สินในหน่วยงานรับโอน พร้อมทั้งการรับรู้รายได้/ค่าใช้จ่ายจากการโอนนั้น ให้มีความสอดคล้องกันและสามารถตรวจสอบได้

4.3 การเปรียบเทียบกระบวนการทำงานเดิมและกระบวนการใหม่

ลักษณะกระบวนการ	กระบวนการทำงานเดิม (Old Process)	กระบวนการทำงานใหม่ (New Process with KKU_INTERCO)
1. การระบุรายการ	- ดีความ/ผังบัญชีที่ "กำหนด"/ ขนาดรายการ/-Manual สูงเสี่ยง ผิดพลาด	- กำหนดชัดเจนตาม KKU_INTERCO Group 1-8 ลดข้อผิดพลาด
2. การควบคุม งบประมาณ	- อาจไม่เฉพาะเจาะจงสำหรับ รายการระหว่างกัน	- บูรณาการ Budgetary Control กับ KKU_INTERCO - ต้องเตรียมงบประมาณใน Interco Segment ที่ถูกต้องก่อนทำรายการ
3. การบันทึกรายการ	- อาจไม่มีมิติ Interco ชัดเจนใน COA - คู่บัญชีอาจไม่สัมพันธ์กันเสมอ ไป	- ระบุ KKU_INTERCO Segment ใน COA String ชัดเจน - คู่บัญชีออกแบบมาเพื่อรองรับการตัดยอด (เช่น รายได้ Interco และ ค่าใช้จ่าย Interco)
4. บทบาทส่วนกลาง (BU01)	- เน้นการรับเงิน/จ่ายเงิน และ อาจช่วยกระทบยอด	- เป็น Centralized Treasury ชัดเจน - มีบทบาทในการ Clearing และบันทึก รายการระหว่างส่วนงานกับส่วนกลางผ่านบัญชี ที่กำหนด
5. การใช้ระบบ ERP	- ใช้บันทึกบัญชีพื้นฐาน	- ใช้ประโยชน์จาก Module ต่างๆ (AP, AR, FA, GL, Budget) อย่างเต็มที่ - ระบบเป็นศูนย์กลางของกระบวนการ
6. การกระทบยอด	- Manual เป็นหลัก, ใช้เวลานาน	- รวดเร็วขึ้น - สามารถรายงานตาม KKU_INTERCO
7. การตัดรายการ (Elimination) ในงบ รวม	- Manual Adjust ใช้เวลานาน	- Automated หรือ Semi-automated โดย ระบบ ERP - ลด Manual Adjust

ลักษณะกระบวนการ	กระบวนการทำงานเดิม (Old Process)	กระบวนการทำงานใหม่ (New Process with KCU_INTERCO)
8. Audit Trail	- มี Audit Trail การบันทึกบัญชี ทั่วไป	- Audit Trail ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงสำหรับ รายการระหว่างกันผ่าน KCU_INTERCO เพื่อการตรวจสอบ
9. ความถูกต้อง ครบถ้วน	- ขึ้นกับความรอบคอบของบุคคล อาจไม่ครบถ้วน	- เพิ่มความถูกต้องครบถ้วนของรายการ ระหว่างกัน - ลดความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานที่ไม่ สอดคล้องกัน

สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

กระบวนการใหม่ที่นำ Intercompany Segment (KCU_INTERCO) มาใช้ในระบบ ERP เป็นการยกระดับการ โดยเปลี่ยนจากกระบวนการ Manual ไปสู่กระบวนการที่เป็นระบบ (Systematic) มีมาตรฐาน ส่งผลให้การควบคุม การติดตาม การกระหายอด และการจัดทำงานการเงินรวมมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และรวดเร็วขึ้นอย่างชัดเจน

4.4 สรุปผลการวิเคราะห์

แนวทางการกำหนด บันทึก และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบ ERP ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยการใช้ Intercompany Segment (KCU_INTERCO) ทั้ง 8 กลุ่ม (7 กลุ่มที่ใช้งาน) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความถูกต้องในการบริหารจัดการการเงินภายในองค์กรที่มีโครงสร้างซับซ้อนและมีหลายหน่วยงานย่อย สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

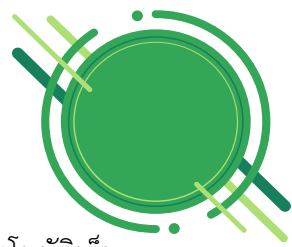
4.4.1 มีการจำแนกประเภทรายการระหว่างกันเพื่อให้สามารถติดตามและควบคุมธุรกรรมทางการเงินแต่ละประเภทได้

4.4.2 มีกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนสำหรับแต่ละกลุ่ม KCU_INTERCO รวมถึงการระบุบัญชีที่เกี่ยวข้อง และการใช้โมดูลต่างๆ ในระบบ ERP (GL, AP, AR, FA, Budgetary Control)

4.4.3 การเตรียมงบประมาณ (Budgetary Control) ให้สอดคล้องกับ Interco Segment เป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อให้เชื่อมั่นว่ามีเงินทุนเพียงพอและรายการบันทึกถูกต้อง

4.4.4 การออกแบบให้มีบัญชีเฉพาะสำหรับรายการระหว่างกัน (เช่น บัญชีรายได้ระหว่างหน่วยงาน, ค่าใช้จ่ายระหว่างหน่วยงาน, ลูกหนี้/เจ้าหนี้ระหว่างหน่วยงาน) ช่วยให้การตัดบัญชี (Elimination) ในงบการเงินรวม

4.4.5 มีศักยภาพในการพัฒนาระบบเพิ่มเติม เช่น การทำธุรกรรม Non-Cash แบบอัตโนมัติเต็มรูปแบบ เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

โดยรวมแล้ว ระบบที่วางไว้สามารถสนับสนุนการจัดทางการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้มีความน่าเชื่อถือ โปร่งใส และตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจเชิงบริหารที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการนำระบบนี้ไปใช้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ใช้งานให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องในทุกขั้นตอน และการกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางและขั้นตอนการบันทึกรายการระหว่างกันโดยใช้ KKKU_INTERCO Segment ในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่ออธิบายประเภทของรายการระหว่างกัน (KKU_INTERCO Groups) และผังบัญชีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบันทึกรายการเป็นไปอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละกลุ่มรายการ เพื่อกำหนดกระบวนการตรวจสอบและกระทบยอดรายการระหว่างกัน (Intercompany Reconciliation) ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลา เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตัดรายการระหว่างกัน (Elimination of Inter-entity Transactions) ในการจัดทำรายงานการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกหน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานด้านการบัญชีรายการระหว่างกันโดยใช้ระบบ ERP ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส และความสามารถในการตรวจสอบ (Auditability) ของข้อมูลทางการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลการปรับระบบการทำงานแบบเดิมเป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ (Bring Current Work Practices In Line With Best Practices) สู่แนวปฏิบัติที่กำหนด บันทึก และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ดังนี้

5.1 บทสรุป

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติงาน

5.1 บทสรุปการศึกษาการปรับระบบการทำงานแบบเดิมเป็นระบบการทำงานที่เป็นเลิศ (Bring Current Work Practices In Line With Best Practices) สู่แนวปฏิบัติการกำหนด บันทึกรายการ และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

แนวปฏิบัติการกำหนด บันทึกรายการ และตรวจสอบรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นระหว่างกันในระบบ ERP เพื่อจัดทำงบการเงินรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นฉบับนี้ ได้รวบรวมและนำเสนอแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญยิ่งต่อการบริหารจัดการทางการเงินของมหาวิทยาลัยฯ ซึ่งมีโครงสร้างองค์กรที่ประกอบด้วยหลายคณะสถาบัน สำนัก และศูนย์ (รวม 52 Divisions) ภายใต้หน่วยธุรกิจ (Business Unit) เดียวกัน และใช้ระบบบัญชีเดียว (One-Book GL) พร้อมผังบัญชี (Chart of Accounts: COA) ชุดเดียวกัน การนำ "Intercompany Segment" หรือ "KKU_INTERCO" มาใช้ในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร (Enterprise Resource Planning: ERP) จึงเป็นกลไกหลักในการระบุ ควบคุม และติดตามธุรกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานหรือส่วนงานภายใน

โดยแนวปฏิบัติการกำหนดได้อธิบายถึงความจำเป็นและประโยชน์ของการใช้ KKU_INTERCO Segment ซึ่งรวมถึงการควบคุมความถูกต้องของการโอนเงิน การกระทบยอดระหว่างหน่วยงานหรือส่วนงานเพื่อการจัดทำรายงานการเงินรวม (Consolidated Financial Report) โดยระบบสามารถช่วยแก้ปัญหาของรายการระหว่างกัน (Intra-transactions) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างเส้นทางการตรวจสอบ (Audit Trails) ที่ชัดเจน และลดภาระงานปรับปรุงบัญชี สอดคล้องกับการบริหารการเงินการคลังแบบรวมศูนย์ โดยในการนี้ได้มีการกำหนดประเภทรายการระหว่างกัน (KKU_INTERCO Groups) จำนวน 8 กลุ่ม (0-8 โดยกลุ่ม 5 Inactive) ซึ่งประกอบด้วย การโอนงบประมาณ (Group 1), การโอนเงิน-รับเงินผ่านระบบส่วนกลาง (Group 2), รายการรายได้-ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน (Group 3), รายการลูกหนี้-เจ้าหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษา (Group 4), รายการกับหน่วยงานวิสาหกิจ (Group 6), รายการเงินให้ยืม-เงินกู้ยืม (Group 7), และการโอนทรัพย์สิน-หนี้สิน (Group 8) โดยในแต่ละกลุ่มได้มีการระบุผังบัญชีที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการดำเนินการ และตัวอย่างการบันทึกบัญชีทั้งด้านหน่วยงานหรือส่วนงานที่ทำรายการและในด้านส่วนกลาง (BU01) รวมถึงขั้นตอนการเตรียมงบประมาณใน Budgetary Control (ERP_FIN) เพื่อรองรับรายการที่ต้องใช้ KKU_INTERCO Segment

การปฏิบัติตามแนวทางนี้ จะช่วยให้การบันทึกรายการระหว่างกันมีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้รายงานการเงินรวมมีความน่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลทางการเงินประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ

เพื่อให้การนำให้การนำแนวทางไปถือปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมหาวิทยาลัยขอนแก่นควรพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้:

5.2.1 การสื่อสารและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

- เผยแพร่คู่มือฉบับสมบูรณ์นี้ไปยังบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานหรือส่วนงาน
- จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยเน้นการทำความเข้าใจในแต่ละประเภทรายการ KCU_INTERCO การเลือกใช้ผังบัญชีที่ถูกต้อง การบันทึกรายการในระบบ ERP (เช่น AP Invoice, AR Invoice, GL Journal, Budgetary Control) และกระบวนการกระทบยอดระหว่างหน่วยงาน

5.2.2 การกำกับดูแลและสนับสนุนการปฏิบัติงาน

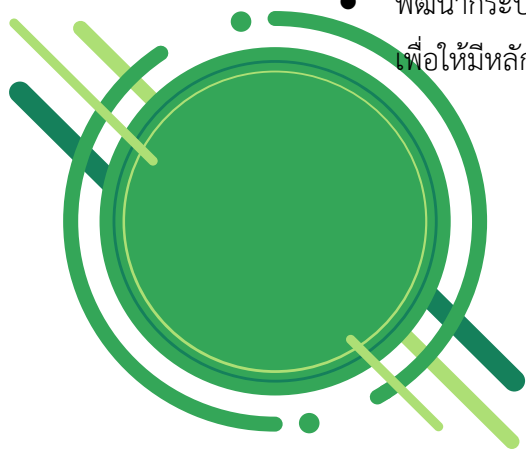
- มอบหมายให้ส่วนกลาง (เช่น กองคลัง) เป็นผู้กำกับดูแล ให้คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแนวปฏิบัตินี้
- จัดตั้งช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนสำหรับบุคลากรในการสอบถามข้อสงสัย หรือแจ้งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรายการระหว่างกัน
- กำหนดให้มีการตรวจสอบและอนุมัติรายการที่ใช้ KCU_INTERCO Segment อย่างรัดกุม เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดตั้งแต่ต้นทาง

5.2.3 การพัฒนาระบบ ERP และเครื่องมือสนับสนุน

- ดำเนินการพัฒนาระบบ ERP ในส่วนที่ยังอยู่ระหว่างดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว (เช่น ระบบ Payment – Non Cash และการผูกบัญชี Non Cash 1106041200, บัญชีพักเงินให้ยืม 1106041300) และทดสอบให้มั่นใจว่าทำงานได้ถูกต้องตาม Flow ที่กำหนด
- พัฒนารายงานในระบบ ERP ที่ช่วยให้หน่วยงานสามารถตรวจสอบและกระทบยอดรายการระหว่างกัน (Intercompany Reconciliation Report) ได้โดยง่ายและแสดงข้อมูลที่จำเป็นครบถ้วน

5.2.4 การกำหนดผู้รับผิดชอบและการกระทบยอด

- กำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนในแต่ละหน่วยงานในการตรวจสอบและยืนยันยอดรายการระหว่างกันกับหน่วยงานคู่ค้าภายในเป็นประจำ (เช่น รายเดือน หรือรายไตรมาส)
- พัฒนาระบบการและแบบฟอร์ม (หากจำเป็น) สำหรับการยืนยันยอดระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้มีหลักฐานการตรวจสอบที่ชัดเจน

5.2.5 การทบทวนและปรับปรุงคู่มือ

- ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงเนื้อหาในคู่มือนี้เป็นประจำ (เช่น ทุกปี หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย มาตรฐานการบัญชี โครงสร้างองค์กร หรือการทำงานของระบบ ERP ที่สำคัญ) เพื่อให้คู่มือสอดคล้องกับสถานการณ์

คณะกรรมการนโยบายการบัญชีภาครัฐ. (2558). มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 6 เรื่อง งบการเงินรวม.
กรุงเทพฯ: กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง.

ราชกิจจานุเบกษา หน้าที่ 45 เล่ม 132 ตอนพิเศษ 186 ง. ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับที่ 1764/2558)
เรื่อง การจัดตั้งส่วนงานของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 ประกาศ ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2558

บริษัท ลานนาคอม จำกัด, ขั้นตอนการทำงานในระบบ ERP เรื่อง รายการระหว่างกัน (Intercompany Segment) (คู่มือการปฏิบัติงาน, 2568)

ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับที่ 2281/2567) เรื่อง การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) ประกาศ ณ วันที่ 19 กันยายน 2567

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 เรื่อง งบการเงินรวม (ฉบับปรับปรุง 2566) (กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง, 2566), หน้า 15.

ผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางพรรณิ ศักดิ์ทัศน์
นางสาวชลธิชา บัวชุม

ผู้อำนวยการกองคลัง
หัวหน้างานบัญชี กองคลัง

ผู้จัดทำ

นางสาวศิริลักษณ์ หาญสุริย์
นางสาวรัชฎาวรรณ จันทรมะโน

นักบัญชีชำนาญการ
นักบัญชีชำนาญการ

